№ 151 ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒԼԻՍԻ 13

1908

ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒԼԻՍԻ 13 № 151

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Базарная ул. д. Тамамшева № 16. Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
Տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ
Տելեֆոն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Գրիգոր Յովսէփեան Միրզոյեանցը և Նատալիա Յովսէփեան Խասպարեանցը սրտի ցաւով յայտնում են ազգականներին և բարեկամներին իրանց Թանգագին մօր՝

ՍՈՖԻԱ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ ՄԻՐԶՈՅԵԱՆՑԻ

մահը: Ամբիծը լինելու է յուլիսի 13-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, Միրզոյեանի տանը (անկիւն Գոլովինսկի և Ճավճավաձեվսկի փողոցների). յուղարկաւորութիւնը կը լինի յուլիսի 14-ին, երկուշաբթի, առաւօտեան ժամը 10-ին, նոյն տեղից դէպի Ջրկինեանց ս. Կարապետ եկեղեցին: Թաղումը լինելու է Խօջիվանքի գերեզմանատանը: 1—1

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԵՂԲԱՐՔ ՉԱԽՄԱԽՉԷՎՆԵՐԻ

Ստացված են անգլիական, ֆրանսիական, ամերիկական և այլ գործիքներ, ամենալաւերը չորերը, փոշիացրած իւղաներկեր: Րիգայի, Մոսկվայի և Օդեսսայի զանազան տեսակի ձիթաիւղեր, սպիրտային և իւղային լաքաներ, էմալէ ներկեր, յատակի կլէօնկաներ, լինոլէում և «գորոծկաներ», ոէտինէ և ազբէստեան գործուածքներ, սպիրալ և կանէփէ Թելանիք, տանիքի երկաթ, ասֆալտէ խաւաքարտ, ցեմէնտ, ջրանցքային խողովակներ և այլ շինարարական նիւթեր: Գլխաւոր գրասենեակը եւ մագազինը Բագւում, Բարեատինսկայա փողոցի վրա, տելեֆոն № 430: Պահեստը Գիմնազիչեսկայա փողոցի վրա, սեփ. տանը, տելեֆոն № 625, բաժանմունքը Սաբունչում, սեփ. տ. տելեֆոն 2136. Թիֆլիսում—Պուշկինսկայա փող., տելեֆոն 1038.

(ու. կ.) ա. (783) 2—2

ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Այսօրվայ հեռագիրները զարմանք կը պատճառեն ընթերցողներին: Նրանք յայտնում են սահմանադրութեան հաստատման մասին Թիւրքիայում, իբրև արդէն կատարված իրողութեան մասին:

Սուլթանը, որ մի քանի օր առաջ, ամենախիստ և ամենազուննաւոր կերպով շարունակում էր իր միապետական իշխանութիւնը, յանկարծ հրաման է արձակել պատգամաւորների ընտրութիւն կատարել ազգային ժողով գումարելու համար:

Անհաւատալին իրողութիւն է դարձել:

Թիւրքիան սահմանադրական երկիր է դառնում և՝ հետևելով Ռուսաստանի ու Պարսկաստանի օրինակներին՝ հրաւիրում է ժողովրդական ներկայացուցիչներին գործակցելու պետական օրէնսդրութեան և երկրի կառավարութեան ասպարէզներում:

Որ Թիւրքիան վաղուց յուզմունքների մէջ է և ալեկոծվում է ներքին շարժումներից—այդ ակներև էր այն բոլոր մարդկանց համար, որոնք նոյն իսկ մակերևութօրէն ծանօթ էին Թիւրքական գործերին. բայց թէ որ այնքան մօտ էր եղել սահմանադրութիւն հրատարակելու օրը—այդ ոչ ոք չէր երևակայում: Եւ ընդհանրապէս՝ ենթադրվում էր, որ տեղի պէտք է ունենան յամառ և երկարատև մաքառումներ և ապա միայն կը հրատարակվի սահմանադրութիւնը:

Հեռագրական տեղեկութիւններ, որ մենք ստանում ենք, շատ նիւթ չեն մատակարարում պարզելու Երլդըզ-Քէօշկում կատարված եղելութիւնների բնաւորութիւնը: Մենք միայն տեսնում ենք մի բան, որ Թիւրքական զօրքերի մէջ յեղափոխական շարժումը ստացած է եղել մեծ ծաւալ և դարձած սպառնական:

Մեզ յայտնի չէ և այն, թէ ինչ է այն սահմանադրութիւնը, որ տրված է, արդեօք իսկական սահմանադրութիւն է՞ թէ միայն մի հեռաւոր նմանութիւն:

Առաջիկայ օրերում հեռագիրները կը բերեն մեզ մանրամասնութիւններ և կը գոհացնեն որոշ աստիճան մեր հետաքրքրութիւնը: Բայց և այնպէս ակներև է, որ մենք կանգնած ենք խոշոր երևոյթների և եղելութիւնների առաջ:

Եթէ արդարև ճիշտ է սահմանադրութեան հաստատումը Թիւրքիայում, շնորհաւորում ենք մեր հարևան պետութեան քաղաքացիներին, որ նրանց հնարաւորութիւն է տրված վայելել այն քաղաքացիական բարենորոգումները, որ կը տայ սահմանադրութիւնը: Շնորհաւորում ենք և մեր Թիւրքահայ եղբայրակիցներին, որոնց համար հարթվում է ճանապարհ քաղաքացիական և կուլտուրական զարգացման ու առաջադիմութեան համար:

Մենք այնքան շատ ենք խաբված եղել Թիւրքիայի կողմից, որ չենք հաւատում մեր կարդացած հեռագիրներին, բայց յուսանք որ բազմամեայ տառապանքներից յետոյ լոյսի մի նշոյլ է թափանցում դէպի նահատակների երկիրը:

Ա. Քալանթար

ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

Լոնդոն, 11 յուլիսի

Ռէյտէրի գործակալութեանը հեռագրում են Կ. Պոլսից. «Այսօր առաւօտեան Թիւրքաց լրագիրներում հրատարակված է պաշտօնական հաղորդագրութիւն, որով հրամայվում է գումարել պատգամաւորների ժողով, ընտրութիւններ կատարելու սուլթանի միջակած սահմանադրութեան համաձայն»: («Հ. Գ.»)

Բեռլին, 11 յուլիսի

Սաիդ-փաշային մեծ վէզիր նշանակելը այստեղ համարում են սուլթանի մի իմաստուն որոշում: Մամուլը սուլթանի այդ քայլը համարում է զիջում երիտասարդ-Թիւրքերին: «Vos. Zeit.» լրագիրը կարծում է, որ Սաիդ-փաշայի գործը չափազանց դժուար է. նա ստիպված կը լինի գործ ունենալ Երլդըզ Քէօշկի, պետութիւնների և երիտասարդ-Թիւրքերի հետ. սակայն այդ բոլոր ֆակտորների հետ միատեսակ վարվելու համար հէնց յարմար է միջին ուղղութեան մի մարդ, որը կարող կը լինի հաշտեցնողի դեր կատարել: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 11 յուլիսի

Այստեղ ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, Ռէսնայից Մօնաստիր եկան աւելի քան հազար երիտասարդ Թիւրքեր Նիազիի առաջնորդութեամբ և լոյս յուլիսի 10-ի գիշերը բռնելով մարշալ Օսման-փաշային՝ տարան նրան քաղաքից, որը նրանց ձեռքումն է, և ուղարկեցին Ռէսնա: Յուլիսի 10-ին ցերեկով ցուցարարները Մօնաստիրում սահմանադրութիւն հրատարակեցին Թնդանօթաձգութեամբ: Այդ բանին մասնակցեցին քաղաքի մահմէդականները, տեղական բերդապահ զօրքը և Փոքր-Ասիայից եկած զօրքերը: Վալին և պաշտօնեաները մնում են իրանց պաշտօններում, թէպէտ և բանտերից արձակված են հազարից աւելի կալանաւորներ: Կարգը չէ խանգարված քաղաքում. բռնութեան դէպքեր չեղան: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 11 յուլիսի

Թիւրքաց լրագիրները հաղորդում են, որ յուլիսի 9-ին մեծ վէզիրը գիմեց բոլոր վալիներին հեռագիրներով, յորդորելով նրանց ամեն ջանք գործ դնել, որպէսզի սուլթանի ցանկութեան համաձայն ապահովված լինեն սուլթանի բոլոր հպատակների խաղաղութիւնը և բարեկեցութիւնը և կայսրութեան բարօրութիւնը: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 11 յուլիսի

Սալոնիկից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, այնտեղ յուլիսի 10-ին, քաղաքային կենտրոնական հրապարակի վրա, միտինգներ սկսվեցին: Հռետորները երիտասարդ Թիւրքերն են՝ ոչ-զինուորականներ և զինուորականներ, որոնք զանազան լեզուներով, լուռ ամբոխի ծափահարութեամբ, ճառեր են արտասանում, որոնցով հրաւիրում են ժողովուրդը աջակցութիւն ցոյց տալ սահմանադրական կարգը և հաւասարութեան ու ազատութեան գաղափարները մտցնելու համար: Ներկայ եղող ոստիկանական և ժանդարմական իշխանութիւնները անտարբեր են մնում. կարգը դեռ ևս չէ խանգարվել: Ուսկիւբից, Քէօփրիւլիւից, Իշտիբից և Սէրէսից նոյն տեսակ տեղեկութիւններ են ստացված երիտասարդ Թիւրքերի շարժման մասին: Սալոնիկի վիլայէթի Գէվգէլի քաղաքում իշխանութիւնը իրանց ձեռքն են գցել աւագ զինուորական պաշտօնեաները: Կայմակամին, վարչական խորհրդի անդամներին և ժանդարմների վաշտի հրամանատարին կոնակ հրաւիրեցին և հարկադրեցին երդում տալ, որ հաւատարիմ կը մնան երիտասարդ Թիւրքերի պրօգրամին: Զինուորական պահակախմբերը օֆիցէրներով, պտտելով քաղաքում և շրջականերում, պրօկլամացիաներ են բաժանում: Երիտասարդ Թիւրքերի կօմիտէտի առաջարկութեամբ պրօկլամացիաները կարդում են քրիստոնեայ համայնքների ներկայացուցիչները: Վօտէնեան և Կարաջադաղեան կազաներում տեղի ունի նոյն բանը: Հեռագիրը չէ գործում Սալօնիկի և Մօնաստիրի միջև: Ելասսօնում սպանված է Կայմակամը՝ շարժմանը միանալու մերժման համար: («Հ. Գ.»)

Բէլգրադ, 11 յուլիսի

Տեղեկութիւններ են ստացված Ուսկիւբից, որ իբր թէ Թիւրքաց զօրքն ապստամբվել է, դիվիզիայի հրամանատարը պաշտօնանկ է եղած և նրա տեղ ընտրված է նորը. զօրքերը գրաւել են կառավարչական բոլոր շինութիւնները: Կօսսօվայի վալին իրան համերաշխ յայտարարեց երիտասարդ-Թիւրքերի շարժման հետ: Ալբանացիները մեծ խմբերով եկան Ուսկիւբ: Թիւրք ապստամբ զինուորները սպանեցին սանջակի հրամանատարին: («Հ. Գ.»)

Բէլգրադ, 11 յուլիսի

Այստեղ հաւատացնում են, որ Միտրօվիցում ստացված է սուլթանի իրադէն պարլամէնտ շնորհելու մասին, իսկ արնաուտները յոյս ունեն, որ ռէֆօրմաների փոխանակ ամբողջ վարչութիւնը իրանց մօտ հիմնված կը լինի շարիաթի վրա: («Հ. Գ.»)

Մակեդօնիայում Թիւրքական զինուորական ապստամբութիւնը հետզհետէ լայն ծաւալ է ստանում: Երիտասարդ-Թիւրքական շարժումը նոր փախստականութիւններ առաջ բերեց Թիւրքաց զօրքի մէջ. փախել են մակեդօնական զօրքի նշանաւոր օֆիցէրները՝ Էնվէր-բէյ—Հիլմի-փաշայի նախկին Թիկնապահը, Սալահ-Էդդին-բէյ, Հասան-բէյ և Նուրի-բէյ:

Բ. Դուռը դիմեց նրանց հեռագրով, առաջարկելով վերադառնալ իրանց պաշտօնատեղիները, խոստանալով ոչ միայն կատարեալ ներումն, այլև բարձրացումն աստիճանի: Բայց օֆիցէրները մերժեցին:

Սպանված Շէմսի-փաշայի փեսան, որին յանձնված է հրամանատարութիւնը Մօնաստիրում, չը կարողացաւ մտնել իր պաշտօնի մէջ, զինուորների փախստեան պատճառով: Յեղափոխական շարժումը զարգանում է անասելի արագութեամբ: Օխրիդում բնակիչները որոշեցին վճարել հարկերը ոչ թէ կառավարութեան, այլ երիտասարդ-Թիւրքական կօմիտէտին և կանոնաւոր զօրքերը բոլորովին անկարող են զսպել այդ շարժումը: Ջուր Օսման-փաշան գործ է դնում ամեն տեսակ խստութիւններ, որպէսզի բռնէ խռովարարները: Շարժման գլխաւոր հերոսները թագնվում են սարերում և այնտեղից ղեկավարում նրանց:(«С.»)

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ XVII ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԿՕՆԳՐԷՍԸ

Այսօր, յուլիսի 13/26-ին, Լօնդօնում բացվում է Խաղաղութեան XVII Համաշխարհային կօնգրէսը: Վաղը, երկուշաբթի, յուլիսի 14/27-ին, Անգլիայի Թագաւոր Էդուարդ VII պէտք է ընդունէ Բուքինհամի պալատում կօնգրէսի կողմից նշանակված մի պատգամաւորութիւն:

Այսօր, աշխարհի զանազան անկիւններից, խաղաղութեան և մարդկային համերաշխութեան բարեկամները, ջատագովները, քարոզիչները, մարդասիրութեան առաքեալները 17-րդ անգամ կը համախմբվեն Լօնդօնում՝ արտայայտելու իրանց իղձերը, բողոքելու՝ սպառազինութիւնների դէմ, պաշտպանելու արդար դատերը, իրանց համակրութիւնը յայտնելու տառապող, հարստահարված, անիրաւութեան, բռնակալութեան լծի տակ հեծեծող ժողովուրդներին և բարձրաձայն քարոզելու, թէ «միտքը, գաղափարը, գրիչը աւելի զօրեղ և ազդու է, քան սուրը, թնդանօթը, վառօդը»:

Մեր յարգանքը, համակրութեան անկեղծ և սրտաբուխ ողջոյնները խաղաղասիրութեան, մարդասիրութեան մարտիկներին և առաքեալներին:

Մեր խմբագրութեան անդամ պ. Հ. Առաքելեան հրաւէր էր ստացել Բեռնի միջազգային բիւրօյից և Լօնդօնի կազմակերպիչ յանձնաժողովից մասնակցել, իբրև մշտական անդամ, թէ կօնգրէսին և թէ Էդուարդ Թագաւորին ներկայացող պատգամաւորութեան, բայց հնարաւորութիւն չունեցաւ արձագանք տալ այդ պատուաբեր և համակրելի հրաւէրին:

Կօնգրէսը պէտք է տևէ 5 օր, յուլիսի 13/26-ից մինչև 18/31-ը և օրակարգի հարցերը լինելու են՝ 1) Բեռնի միջազգային բիւրօյի զեկուցագիրը պատերազմի և խաղաղութեան հետ կապ ունեցող տարվայ դէպքերի մասին. 2) Միջազգային իրաւունքի հարցեր, այն է՝ ա) Հաագայի 2-րդ և 3-րդ կօնֆերենցիաներին վերաբերեալ հարցեր, չէզոքութեան, պարտադիր իրաւախոհութեան (արբիտրաժի), 3-րդ կօնֆերենցիայի պատրաստութեան և ներքին կազմակերպութեան մասին, բ) միջազգային քաղաքական, տնտեսական և մտաւորական կեանքի կազմակերպութիւնը. 3) Սպառազինութիւնների կրճատումը. 4) Միջազգային ուսումն. 5) Պրօպագանդայի խնդիրներ, այն է պրօպագանդա համալսարանական միջավայրերում, պրօպագանդա կրօնական հաւաքականութիւնների մէջ (կօլլէկտիվիտէ), պրօպագանդա բանւորական մարմինների մէջ և խաղաղասիրական պրօպագանդայի միջազգային դրամարկղ. 6) Որոշումն տեղի և ժամանակի XVIII կօնգրէսի. 7) Կոչ բոլոր ազգերին:

Կօնգրէսի նախագահն է՝ Հարկուրտ. բացման հանդիսին ներկայ կը լինեն մինիստր-նախագահ Ասկվիտը և միւս մինիստրները: Ոչ միայն անգլիական կառավարութիւնը, այլ և անգլիական բարձր հասարակութիւնը, հաստատութիւնները պատրաստել են բանկէտներ, հանդէսներ, միտինգներ ի պատիւ կօնգրէսի անդամների, ցոյց տալու համար որ անգլիական ազգը իր վեհապետից սկսած գնահատում է խաղաղասէրների ջանքերը՝ հաստատել երկրագնդի վրա սօցիալական արդար կարգ, արդարադատութիւն, իրաւունք, սէր և համերաշխութիւն բոլոր ցեղերի և երկրների մէջ և ցոյց տալ, որ այդ ջանքերը ուտօպիաներ չեն, այլ առ այժմ նրանցն է:

Հ. Առաքելեան ուղարկեց Լօնդօն հետևեալ հեռագիրը խաղաղութեան XVII համաշխարհային կօնգրէսի նախագահ սըր Հարկուրտին.

«Անկեղծ ցաւ զգալով, որ անկարող եմ մասնակցել խաղաղութեան առաքեալների տեղեծագործող աշխատութիւններին, ուղարկում եմ հեռաւոր Թիֆլիսից իմ ջերմեռանդ իղձերը՝ կօնգրէսի աջողութեան և նրա քարոզած մտքերի յաղթանակի համար: Խնդրեմ յայտնել կօնգրէսին միաժամանակ և «Մշակ» հայ լրագրի խմբագրութեան ջերմ համակրանքի հաւաստիքը»:

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 11 յուլիսի

Պաշտօնապէս հաղորդվում է, որ մարշալ Զաքիր-փաշան նշանակվում է ընդհանուր շտաբի հրամանատար, ալբանացի գեներալ Ալի-փաշան՝ Սկիւտարիի զինուորական կօմենդանտ, 11-դ հետևակ գնդի գնդապետ Ջէմալ-բէյը Մօնաստիր քաղաքի պլաց-կօմենդանտ: («Հ. Գ.»)

Վիէննա, 11 յուլիսի

Կ. Պոլսից «Corresp. Bureau»-ին հաղորդում են, որ այնտեղ տեղեկութիւն է ստացված Սօֆիայից, որ իբր թէ այս օրերս բուլղարական բոլոր պահեստի զինուորները, որոնց թւում և մահմէդականները, գրաւոր առաջարկութիւն ստացան պատրաստ լինել ի դէն կանչելու հրամանի դէպքում: Այդ լուրն առաջին վայրկեանում անհանգստութիւն պատճառեց շատերին այստեղ: Սակայն ենթադրում են, որ ներկայ դէպքում ի նկատի կան միայն զօրախաղերը: («Հ. Գ.»)

Լօնդօն, 11 յուլիսի

Համայնքների ժողով: Բուտէրֆօրդ դիմեց Գրէյին հարցապնդումով՝ թէ արդեօք անգլիական կառավարութիւնը առաջարկել է սուլթանին Թուլցիկ զօրաբաժին կազմել մակեդօնական չէտայութիւնը ճնշելու համար: Գրէյ պատասխանեց, որ դրա նման առաջարկութիւններ քննել են պետութիւնները, սակայն վաղաժամ կը լինէր որևէ բան հաղորդել աւելի շուտ, քան պետութիւնների դիտաւորութիւնները յայտնի կը դառնային:

Լինչի այն հարցմունքին, թէ արդեօք յայտնի է Գրէյին, որ ռուս կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի փոխառութիւն անել Անգլիայում, Գրէյ պատասխանեց, որ ինքը ոչ մի տեղեկութիւն չունի այդ բանի մասին: Ապա Լինչի այն հարցին, թէ Գրէյ երբ է սպասում պետութիւնների պատասխանին անգլո-ռուսական առաջարկութիւններին Մակեդօնիայի ռէֆօրմների մասին, Գրէյ պատասխանեց, որ պետութիւններին հաղորդված է միայն առաջարկութիւնների մի մասը. պէտք է յուսալ, որ շուտով կը ստացվի պետութիւնների պատասխանը: («Հ. Գ.»)

Վիէննա, 11 յուլիսի

Սերէսից հեռագրում են «Կօրէսպօնդէնց-Բիւրօյին», որ այս օրերս յունական բանդան սպանեց բուլգարական քահանային իր 5 հոգուց բաղկացած ընտանիքի հետ միասին: Ձերբակալված են 3 պատրիարքական գիւղացիներ որպէս մեղսակիցներ: («Հ. Գ.»)

Ստօկհօլմ, 11 յուլիսի

Յուլիսի 11-ի կէսօրին Փայէր «Վէրիտէ» զրահակրով ժամանեց Տրոլլգաֆէն և դիմաւորվեց Շվէդիայի Թագաւորի կողմից: Կէսօրից յետոյ 1 ժամին Թագաւորը և նախագահը միասին ճանապարհ ընկան Ստօկհօլմ: («Հ. Գ.»)

Լօնդօն, 11 յուլիսի

Ռէյտէրի գործակալութեան հեռագ-

բում են կաբինէտի վերջնական կազմը. մինիստր-նախագահ և ներքին գործերի մինիստր—Ալա-Սալթանէ, արտաքին գործերի—Էմիր Բօհադուր, զինուորական—Կավասի Դովլէ, ֆինանսների—Մուշիր Դովլէ, արդարադատութեան—Մօխանդիս Մէմալիք, առևտրի—Մաակիմուլ-Միլք, լուսաւորութեան—(?) (աղաւաղված է հեռագրում): («Հ. Գ.»)

—

Թաւրիզ, 11 յուլիսի

Դրութիւնը անփոփոխ է: Նշանաւոր են երկու կողմերի կորուստները յուլիսի 9-ի հրացանաձգութեան ժամանակ: Զինւոր զինուորները կողոպտեցին բազմաթիւ տներ, դաժանութիւններ գործեցին: Մահացութիւնը սաստիկ աճեց սնունդի պակասութեան պատճառով: Հեռագիրը գործում է երկու կողմն էլ: («Հ. Գ.»)

—

Աստրախան, 11 յուլիսի

Բակտերիօլօգական ճշտված է, որ ցուցակագրված է ասիական խօլէրայի երկու դէպք: («Հ. Գ.»)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—

Քաղաքական աշխարհի հետաքրքրութիւնը կենտրոնացած է ներկայումս մի քանի կէտերի վրա:

Նրանցից մէկն է ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահ Ֆալիէրի ծովային ճանապարհորդութիւնը դէպի Ռուսաստան: Ճիշտ է, այդ ճանապարհորդութիւնը նոր բան չէ աւելացնում քաղաքական դաշնակցութիւնների գործին, բայց նա ամրապնդում է այն դաշնակցութիւնը, որ կապել է Ֆրանսիան Ռուսաստանի հետ տարիներ շարունակ և, պահպանելով իր ոյժը առաջիկայում, պէտք է դեր կատարէ եւրօպական կոնցերտում: Ռուսաստանը, Ֆրանսիան և Անգլիան, կապված միմեանց հետ, կարող են լսելի անել տալ իրանց կամքը միջազգային շատ խնդիրներում և նրանց թւում Մերձաւոր Արևելքում:

Քաղաքական աշխարհի հետաքրքրութեան միւս կէտը Եւրօպական Թիւրքիայի յուզված դրութիւնն է: Մակեդօնիայում հանգիստ չէ տրամադրութիւնը: Ժողովուրդը, չը սպասելով վաղուց խոստացված ռեֆորմները, յուսահատական տրամադրութեան մէջ է և սկսել է յուզմունքների մէջ ընկնել, որոնք արդէն առաջացել են ապառնալի ուրուականով:

Երրորդ կէտը Պարսկաստանն է իր յեղափոխական շարժման վերջին շրջանով: Սահմանադրական ուժեղ դիմադրութիւնը Ատրպատականում անսպասելի էր թէ Թէհրանի կառավարութեան և թէ եւրօպական պետութիւնների համար: Բայց, ինչպէս կարելի է ենթադրել, երկար չի շարունակվի յեղափոխական կռիւը, և պարսից ժողովուրդը կը սկսէ պատրաստվել նոր ընտրութիւնների պատգամաւորներ ուղարկելու Թէհրանի երկրորդ Մէջլիսը:

Անգլիայի, Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի միութիւնը նշանակութիւն ունի թէ մակեդօնական և թէ պարսկական գործերի վերջնական ձևակերպութեան համար: Եւ միւս պետութիւնները, որոնց թւում և Թիւրքիան, զգում են երեք պետութիւնների հաւաքական ոյժի նշանակութիւնը քաղաքական աշխարհում:

Ա. Ք.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԳՈՒԻ ԱԳԱՐԱՅ ՋՈՒԼՀԱԿԱՆՈՑԸ

—

Հաստատ աղբիւրից տեղեկանում ենք, որ Բագուի հայոց Կուլտուրական Միութեան գիւղական մելիօրատիվ սեկցիան մտադիր է ներկայ տարվայ աշնանից Բագու քաղաքում բաց անել կանանց ջուլհակութեան արհեստանոց:

Այդ նպատակով մելիօրատիվ սեկցիայի բիւրօն յուլիսի 1-ին դիմել է Ա. Քալանթարին, իբրև այդ գործին մօտ և աւելի ձեռնհաս անձի, և խնդրել հետևեալ տեղեկութիւնները. 1) 10 մեքենայ դնելու շինութեան քառակուսի չափը. 2) նախահաշիւ նախնական ծախքերի 10 մեքենայ դնելուց. 3) նախահաշիւ տարեկան շրջանառութեան, մտցված և վարպետի տարեկան ռոճիկը և նիւթերին տալիք գումարը. 4) մօտաւոր մուտքը և ելքը մի տարվայ ընթացքում. 5) ինչպիսի պայմաններով և որտեղից կարելի է հրաւիրել հմուտ վարպետ ղեկավարելու արհեստանոցը:

Այդ տեղեկութիւններին Ա. Քալանթարը ուղարկել է յուլիսի 6-ին հետևեալ պատասխանը. 1) իւրաքանչիւր գործիք կը բռնի մօտաւորապէս մէկ քառակուսի սաժէն տեղ. 2) իւրաքանչիւր գործիք իր պարագաներով արժէ 40 րուբլի, ուրեմն 10-ը 400 րուբլի, իսկ յետոյ աւելի հեշտ ուրիշ գործիքները գիւղերում կարող են շինել 20 րուբլով. 3) Թիֆլիսի Ջուլհականոցի վարպետուհիները 25—30 րուբլով և բնակարան, իսկ արհեստանոցը ղեկավարելու համար հմուտ վարպետ կարելի է հրաւիրել 40—50 րուբլով, ինչպէս Թիֆլիսի Ջուլհականոցն է արել: Օրական 30—50 արշին ճոթ գործելու համար հարկաւոր է թել. տարեկան կը պահանջվի 800 ր., որը կը վերադառնայ գործւածքներով, որովհետև նա յանձնայն դէպս աւելի էժան չի լինի, քան թելի արժէքը, և այլն:

Այդ գրագրութիւններից, ինչպէս արդէն երևում է, արհեստանոցում սկզբներում մտադրութիւն կայ դնել տասը գործիքներ, որոնք յետոյ գործի աջողութեան նայելով կաւելանան:

Յիշեալ նպատակի իրագործման համար նուիրաբերութիւններ են արել Ա. Մ. Տէր Յակովբեանը և ինժեներ Ա. Օ. Յովհաննիսեանը:

Գործի ղեկավարութիւնը յանձն է առել Գր. Հայր. Քալանթարը, ինչպէս «Баку» լրագիրն է ասում:

Այդպիսով Թիֆլիսի տուած գեղեցիկ օրինակը հետևող գտնելով յանձին Բագուի Կուլտուրական Միութեան, պէտք է յուսալ, որ միահամուռ ոյժերով հնարաւոր կը դարձնի արհեստների այդ անհրաժեշտ ճիւղը աւելի ևս աջող կերպով տարածելու գիւղական շրջաններում, որպիսին արդէն ձեռնարկված է Թիֆլիսի Ջուլհականոցի ղեկավարների նախաձեռնութեամբ և ջանքերով:

Դ.

ԼԱՒ Է ՈՒՇ, ՔԱՆ ԵՐԲԵՔ

—

Մեզ հաղորդում են, որ Նորսխեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը, սաստված մամուլի մէջ երեւցած և անցեալ կիրակի մի քանի եկեղեցիներում յայտարարված հրամայողական պահանջից՝ ներկայացնել հաշիւ երկամեայ գործունէութեան, վերջապէս խելքի է եկել և հասկացել այն տարրական ճշմարտութիւնը, թէ ամեն մի բարեխիղճ, փոքր ի շատէ ընտրեալ մարմին իր առաջին և նուիրական պարտականութիւնը պէտք է համարէ հաշիւ տալ իր ընտրողներին, որ, ներկայ դէպքում, հանդիսանում է հայ ժողովուրդը: Այդ հաշւետուութիւնը անհրաժեշտ է մանաւանդ այն պատճառով, որ Ներսիսեան դպրոցի մի հին և շատ գեղեցիկ սովորութիւնը՝ ամեն տարի, մայիսին կամ յունիսին կայացող ակտի ժամանակ, հրապարակական հաշիւ տալ, ըստ ուսումնականին և ըստ տնտեսականին, բոլորովին զանցառութեան տրվեց ներկայ հոգաբարձուներից, որ հասարակութեան մէջ լուրեր տարածվեցին—և, ինչպէս երևի, շատ հիմնաւոր լուրեր—թէ ներկայ հոգաբարձութիւնը ոտնակոխ է արել դպրոցի կանոնադրութիւնը՝ շօշափելի դարձնելով «անձեռնմխելի գումարները», օրինակ, Էֆէնդեանցի կտակած գումարը, որի անձեռնմխելիութիւնը նախկին բոլոր հոգաբարձութիւնները սրբութեամբ պահպանել են: Բացի դրանից հոգաբարձութիւնը, պաշտօն տալով Թայֆայականներին, թոյլ է տուել իրան աւելորդ ծախքերի դուռը բանալ, առանց ի նկատի ունենալու, որ սառցվող եկամուտները բաւական չեն այդ ծախքերը ծածկելու: Մինչ նախկին հոգաբարձուները չէին կարող լրացուցիչ դասարաններ և բաժանմունքներ բանալ: Շատ լաւ կարող էին, բայց նրանք իրանց ծախքերը յարմարեցնում էին իրանց եկամուտներին և ձեռք չէին տալիս անձեռնմխելի և կտակված գումարներին: Նոր բաժանմունքներ և դասարաններ բանալ ի հաշիւ դպրոցի անձեռնմխելի գումարների—աններելի էր:

Եւ միայն հոգաբարձութեան նախագահ սրբազանի թուլութեամբ կամ հանգուցեալ կաթողիկոսի անտարբերութեամբ կարելի է բացատրել, որ այդպիսի արարքը անպատիժ է մնացել: Մենք չենք խօսում և ուրիշ գործերի մասին, օրինակ, վարչութեան այս և այն անդամին հնարաւորութիւն տալու բանեցնել աւելորդ միջոցներ, որ շատ հեշտութեամբ կարելի էր կատարել նամակով, և դրա համար յատկացնել հարիւրաւոր րուբլիներ, և այդ այն ժամանակ, երբ դպրոցը անկարող է հանդիսանում իր խեղճ ու թշուառ աշակերտներին ամսական 3 ր. յատկացնել ճաշի համար:

Եւ զուր չէ, որ ներկայ հոգաբարձութեան մի մասը ամեն հնար գործ է դնում, որ նոր 6 հոգաբարձուները ընտրվեն ոչ թէ նոր պատուիրակներից, այլ հին պատուիրակների ձեռքով, որովհետև հին պատուիրակները, լինելով ըստ մեծի մասին Թայֆայական, կը գան և լռելեայն կը հաստատեն հաշիւը, տանելի կերպով կը նուիրագործեն կատարված գեղծումները:

Ուրեմն շուտով հաշիւ և հաշիւ:

Եւ որքան կարելի է շուտ, որպէսզի նոր ընտրվելի պատգամաւորները կարող լինեն զատել, թէ որքան օգտակար կամ վնասակար է եղել հոգաբարձութեան երկամեայ գործունէութիւնը, որքան հիմնաւոր կամ անհիմն են տարածված լուրերը անձեռնմխելի գումարների անհետացման մասին:

Զենք կարող մատնացոյց չանել և մի ծիծաղաշարժ հանգամանքի վրա, որ ցոյց է տալիս, թէ իրանց սօցիալիստ հրատարակող և շարունակ կղերականութեան դէմ խօսող մեր նոր թխված «սօցիալիստները», երբ խնդիրը իրանց կաշուին է վերաբերում, յենվում են կղերապետների հրատարակած կանոնների վրա, և այդ նոյնիսկ այն ժամանակ, երբ այդ կանոնները աւելի պահպանողական և ռէակցիոնական են, քան պետական օրէնքները: Մեր հակառակորդները շարունակ զանազան վահէնների բերանով յանդիմանում են մեզ, որ մենք կամենում ենք ոչնչացնել Մատթէոս կաթողիկոսի կանոնադրութիւնը, որ հարկաւոր է պաշտպանել այդ կանոնադրութիւնը, ղեկավարվելով նրանով, որ ժամանակաւոր կանոնները խախտում են ժողովրդի իրաւունքները և այլն: Նախ, Մատթէոս կաթողիկոսի կանոնադրութիւնը, ընտրական կէտերի վերաբերմամբ, համեմատած Փոխարքայի ժամանակաւոր կանոնների հետ, աւելի ռէակցիոնական է և յետադիմական, որովհետև այդ կանոնադրութեամբ ընտրութեան մասնակցում է միայն Թիֆլիսի ժողովուրդը, իսկ «ժամանակաւոր կանոններով»—ամբողջ թեմի ժողովուրդը:

Երկրորդ, Մատթէոս կաթողիկոսի կանոնադրութեան պատուիրակների վերաբերեալ կէտը ջնջված է ժամանակաւոր կանոններից շատ առաջ, Սուրէնեան առաջնորդի հրահանգով, ուրեմն և կաթողիկոսի տնօրէնութեամբ, իսկ այդ կէտը դիտմամբ անգիտանում են մեր հակառակորդները:

Մեր վերջին խօսքն է. 1) նոր 6 հոգաբարձուներ ընտրելու համար պէտք է կատարել նոր պատգամաւորների ընտրութիւն. հները չունեն այդ լիազօրութիւնը և հենց կաթողիկոսական տնօրէնութեամբ պատուիրակների լիազօրութիւնը [illegible] է. 2) այժմեան հոգաբարձութիւնը խախտել է Մատթէոս կաթողիկոսի կանոնադրութիւնը և թէ «ժամանակաւոր կանոնները», չը կազմելով նախահաշիւ, չենթարկելով այդ նախահաշիւը սինոդի քննութեան և հաշիւ չը տալով. հետևաբար նա ի չարն է գործ դրել ժողովրդի վստահութիւնը. անհրաժեշտ է նոր վստահութեան քուէ, ուրեմն նոր պատգամաւորների ընտրութիւն:

Հ. Ա.

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Վաղարշապատ, 10 յուլիսի

Մի քանի ամիս դադար առնելուց յետոյ՝ նորից կազմվել է դրամաշորթների խմբակը: Ամսիս 5-ին պատուիրում են վաղարշապատցի Յարութիւն Բզնունուն՝ տալ իրանց 400 ր., որպիսի գումարից առայժմ պահանջում են յանձնել 40 ր., յայտնելով որ այդ գումարը տանի և այգիների ճանապարհին իրանց որոշած տեղը դնի. հակառակ դէպքում սպառնում են սպանել նրան: Յարութիւնը եղելութիւնը պատմում է տեղական ոստիկանութեան:

Մենք կարծում ենք, սակայն, որ տեղական ժողովրդի գործ դրած միահամուռ ոյժը միայն կարող է այդ դրամաշորթների ապօրինի պահանջներին վերջ դնել:

Երկրորդ օրն է, որ Վաղարշապատի բոլոր փռները փակված են. պատճառը այն է, որ ոստիկանութիւնը, կալերի մօտենալը ի նկատի ունենալով, թխած հացի փունտը $^1/_2$ կ. պակասեցրել է, իսկ հացթուխները պատճառաբանում են, թէ որովհետև դեռ ևս նոր ցորենը դուրս չէ եկել, ուստի արժան գնով չեն կարող ծախել: Շատ դժուար է թէ մշակների և թէ նրանց բանեցնողների դրութիւնը: Մանր երեխաները սովածութիւնից լաց էին լինում:

Ամսիս 6-ին նշանակված էր կաթողիկոսական պատուիրակների ընտրութիւնը, բայց ժողովականների քիչ լինելու շնորհիւ յետաձգվեց. նոր ժողով նշանակված է ամսիս 13-ին:

Ո.

—

Երևան, 10 յուլիսի

Չէվէժ գիւղը Երևանից մօտ 12 վերստ հեռաւորութեան վրա է գտնվում: Չը նայելով քաղաքին այդքան մօտ լինելուն, ժողովուրդը խարխափում է խաւարի մէջ: Այդ գիւղն ունի մի դպրոց, որը շատ խղճուկ վիճակի մէջ է գտնվում: Ուսումնարան են յաճախում 25 աշակերտներ, չը նայելով որ մօտ 100 երեխայ թափառում են փողոցներում: Դպրոցի բաղը յանձնված է երկու ամուսինների, որոնք երկուսը միասին ստանում են 150 ր.: Դասաւանդութեան ձևը, ի հարկէ, խալիֆայական է: Մօտ օրերս հոգաբարձական ընտրութիւն եղաւ. ընտրվեցին գիւղի ինտելիգենցիայի ներկայացուցիչներից: Յոյս ունենք որ նորընտիր հոգաբարձութիւնը կը բարելաւէ դպրոցի դրութիւնը, հրաւիրելով կանօնաւոր ուսուցիչներ: Միայն հարկաւոր է մի փոքր նեղութիւն կրել՝ եկամուտի աղբիւրներ ստեղծելու համար, որը հաւատացած ենք, եթէ ցանկանան, կարող են գտնել, որովհետև կան այդպիսի աղբիւրներ:

Ն.-ցի

—

Թաղա-գիւղ (Երև. գ.), 10 յուլիսի

Ամսիս 9-ի երեկոյեան ժամը 8-ին մեր գիւղացի Գեղամ Նիկօլայեանի մայրը մտել է իրանց խանութը, որպէսզի նաւթ հանի վառելու համար, բայց անզգուշութիւնից յանկարծ լուցկին վայր է ձգել նաւթի տակառում և հրդեհ առաջացրել: Այրվել է խեղճ կինը: Խանութը իր ամբողջ ապրանքներով [illegible]. ճարակ է դարձել: Գեղամը ցանկացել է ազատել իր մօրը, բայց ինքն էլ մարմնի մի քանի մասերից այրվել է: Բարեբաղդաբար գիւղացիք ներս խուժեցին խանութ և մի կերպ ազատեցին Գեղամին:

Թ. Տէր-Սարգսեանց

—

Նոր-Բայազէտ, 9 յուլիսի

Երեկ տեղի ունեցաւ հնախօյզ Եր. Լալայեանի՝ ուսուցիչ Վ. Պետրոսեանի հետ ունեցած վէճի առթիւ կազմված միջնորդ դատարանի որոշումը: Հարցը կայանում է սրանում.—1905 թւին մեր քաղաքը գալով Եր. Լալայեանը խնդրում է Պետրոսեանին մեր երկրի տեղագրութեան և ժող. սովորութիւնների մասին մի փոքր տեղեկութիւն տալ՝ իր «Ազգագրական Հանդիսում» տպագրելու համար: Պետրոսեան տալիս է նիւթը, որի մի մասը մի ընդհանուր վերնագրի տակ տպագրվելով հանդիսում դուրս է գալիս յօդուածը առանց Պետրոսեանի ստորագրութեան: Միայն ծանօթութեան մէջ Լալայեան յիշատակում է, որ այդ նիւթը հաւաքել է Պետրոսեան: Եւ ահա դրանից վրդովված, Պետրոսեան գրական էտիկայի նկատմամբ բողոք է յայտնում Լալայեանին. սկսում են վիճել իրաւունքի, գրական սեփականութեան և պատուի վերականգնման մասին և դիմում են միջնորդ դատարանի, որը կայացնում է այն որոշումը, թէ ի նկատի ունենալով, որ Եր. Լալայեան տպագրելով մի ընդհանուր վերնագրի տակ առհասարակ Նոր-Բայազէտի գաւառի տեղագրութիւնը և առանձին մասերում յայտնելով հեղինակների անունները (ի թիւս այլոց և Վ. Պետրոսեանի անունը) ծանօթութիւնների բաժնում, այդքանով բաւարար համարելով, թողնել Վ. Պետրոսեանի բողոքը անհետևանք: Իսկ ինչ վերաբերում է նրա այն նիւթերին, որոնք դարձեալ գտնվում են Լալայեանի մօտ, դրանց էլ կամ յետ դարձնել կամ թէ տպագրել Պետրոսեանի ստորագրութեամբ: Այդպիսով համարեա թէ երկու կողմերն էլ բաւականանում են և վերջանում է այդ գրական [illegible]:

Գ. Մինանեան

—

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

—

Այս պահուս տենդոտ գործունէութիւն մը կը տիրէ ռուսահայ շրջանակներու մէջ, կաթողիկոսական ընտրութեան հարցի շուրջը: Ընտրութեան մասնակցելու կամ չը մասնակցելու կուսակցական յուզումը մէկ կողմէն, ծխական պատուիրակներու ընտրութեան եռուզեռը միւս կողմէն՝ ցոյց կուտան, թէ ռուսահայը ոչ միայն տաք վերաբերում ունի հայ ընդհանրական կաթողիկոսութեան հանդէպ, այլ և անհրաժեշտ պատուութիւնը՝ աննկատօրէն իր կարծիքը պարզելու, վիճելու, իր դատաստանները ընելու իր կրօնական կեանքին լծորդուած կարևոր հարցերու մասին: Այս պահուս ինչ կրնեն Թիւրքահայք: Անտարբերութիւնը և ժամուլի սեղմումները կատարեալ լռութեան մը մէջ թողած են՝ այս պահուս՝ հայութեան այդ մեծ զանգուածը, որ հազիւ թէ սիրտ ու պատեհութիւն ունի զբաղելու այն ճակատագրական հարցովը, որ ծանօթ է «կաթողիկոսական ընտրութիւն» անունով: Հազիւ պզտիկ հետաքրքրութիւն մը, հազիւ անտարբերի պզտիկ հարցումներ կը լսուին մերթ ընդ մերթ ժողովուրդին մէջ: Եւ ասոնք մնայնաւ է: Անդին կան կարգ մը առանձնաշնորհեալներ, որոնք ամեն ճիգ կը թափեն օգտուելու պատեհութենէն, և ամեն միջոց ստեղծելու իրենց կաթողիկոսական ընտրութիւնը յաջողցնելու համար: Եւ ահա այս մեծ համայնքին անտարբերութիւնը դիտած միջոցիս ձեռքս կանցնի հոգեւոր Բարգէն վարդ. Աղաւնեանի «Կաթողիկոսական ընտրութիւն և կանոններ» գիրքը, որուն պարունակած զօքումենները խորհրդածութեան բաւական նիւթ կը հայթայթեն մեզի:

Առաջինը, որ մեր ուշադրութիւնը կը գրաւէ, այն անհաւասարութիւնն է, որ գոյութիւն ունի Թիւրքահայ և ռուսահայ պատգամաւորներու թիւին մէջ: Թիւրքահայք հիմնուելով Պօլօժէնիայի 1120 յօդուածի տրամադրութեան վրայ՝ երբեմն պնդեցին (1866-ին) 64 թեմերով մասնակցելու կաթողիկոսական ընտրութեան, և որովհետև այդ պնդումը դժուարութեան հանդիպած է, Թիւրքահայքի 43 թեմերը միայն կրցած են մասնակցիլ՝ իրենց զոյգ պատգամաւորներով՝ կաթողիկոսական ընտրութեան: Թեմերու այդ թիւը երբ կը բաղդատենք ռուսահայ թեմերու 6 թիւին հետ, չենք կրնար մեր զարմանքը զսպել, երբ նկատողութեան կառնենք երկու երկիրներու մէջ գտնուող հայ բնակչութեան թիւերը: Այսօր Ռուսաստանի և Թիւրքիայի մէջ ապրող հայերը գրեթէ հաւասար թիւ մը կը կազմեն: Այդ թուական հաւասարութիւնը անտեսելով կապուած միայն Պօլօժէնիայի տառին՝ կը նշանակէ ռուսահայը զրկել իր ընտրական իրաւունքէն, գոնէ էականին մէջ: Ժողովրդական ընտրութիւնները, որպիսին է կաթողիկոսականը, երբ ձայնի առաւելութեամբ կը նուիրագործուին, և երբ ընտրողները երկու հատուած կը կազմեն աշխարհագրական իրենց դիրքով—ռուսահայ և Թիւրքահայ—անհրաժեշտ է հաւասարութիւն մը կայացնել այդ երկու հատուածներու մէջ, որպէս զի ընտրութիւնը մէկ կամ միւս կողմին կուսակցական մէկ խաղը չըլլայ: Այսօր քուէներու մեծամասնութիւնը Թիւրքահայերուն ձեռքն է, ան է որ կը վարէ և կշռէ ընտրութեան արդիւնքին վրայ, և ռուսահայուն քուէն կը ծառայէ ոչ իբրև համայնական արտայայտութիւնը այդ մեծ ու ստուար համայնքի բաղձանքին, այլ իբրև օժանդակը Թիւրքահայ քուէներու: Այս անհաւասարութիւնը և անկէ առաջ եկած անիրաւութիւնը անհրաժեշտ է վերցնել կամ կայսերական նոր արտօնութեամբ մը, իբրև յաւելուածական մաս Պօլօժէնիայի, և կամ ներքին համաձայնութեամբ մը, որու համեմատ պէտք է կրկնել, եռապատկել նոյնիսկ, ռուսահայ պատգամաւորներու քուէի իրաւունքը և այսպիսով վերջ տալ այն զրկումին, որուն զոհուած է ռուսահայը իր ընտրական իրաւունքին մէջ:

Երկրորդ անհաւասարութիւնը՝ պատգամաւորական առաքումներու մէջ՝ գոյութիւն ունի Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի և Կ. Պօլսոյ պատրիարքարանի միջև: Պատրիարքարանը, պնդելով թէ 1866-ի Պօլսոյ պատրիարքի օրով հաղորդուած թեմերու ցանկը նկատողութեան չէ առնուած Ռուսաստանի կողմէն, և 43 թեմի սկզբունքը վաւերացուած է,—կուզէ որ այդ 43 թեմերէն դուրս մնան Կիլիկիոյ թեմերը: Եւ այն ատեն Կիլիկիոյ Աթոռը միայն, իբրև մէկ թեմ, իրաւունք կունենայ մասնակցելու: Ապահովաբար ոչ ոք պիտի փափագէր, որ Կիլիկիոյ Աթոռը, իր 13 թեմերով, որոնք գրեթէ 400—450,000 հայեր կը բովանդակեն, հաւասար նկատուէր, զոր օրինակ, Ալեպայ թեմին հետ, որ հազիւ 10—12 հազար հայ բնակչութիւն մը ունի: Այս սկզբունքի խնդիրներու լուծումը դժուարութիւն չունի. քիչ մը ողջմտութիւն, քիչ մը բարեացակամութիւն այս անիրաւութիւնները կրնան վերցնել մէջտեղէն և ժողովուրդին վերադարձնել իր ընտրական իրաւունքը, իր ամբողջութեանը մէջ: Առանց այս հաւասարութեան, պիտի չկրնայ ընդհանրական հանդամանք մը ունենալ ոչ կաթողիկոսութիւնը և ոչ ալ անոր ընտրութիւնը իր հիմնական սկզբունքին մէջ: Ընտրութիւններու մէջ ժողովուրդին քուէով մասնակցութիւնը՝ քուէներու բաւական առաւելութեամբ կընուիրագործէ ընտրութեան օրինաւորութիւնը: Իսկ որ այդ առաւելութիւնը գոյացնելու համար օրինական առանձնաշնորհումները կը գլացուին, ժողովուրդին ընտրութեան սկզբունքը բռնաբարուած կըլլայ հիմնովին: Այս ընտրութիւններու մէջ զրկուածը ռուսահայն և կիլիկեցին եղած է. եկած է ժամանակը, ուր պէտք է միանգամ ընդմիշտ վերջ գտնեն ցարդ կատարուած անիրաւութիւնները, և ժողովուրդին վերադարձուի իր ընտրական իրաւունքը, եթէ կուզենք, որ հայ եկեղեցին օժտուած ըլլայ ընդհանրական հայրապետով մը:

Բարգէն վարդապետի հրատարակած դօքումաններէն կը տեսնուի, թէ Կ. Պօլսոյ երեսփոխանական ժողովը, իր 1884 փետր. 11-ի պաշտօնագրով, պնդում մը կընէ, որ ուշագրաւ է Կ. Պօլսոյ կրօն. ժողովին ու Էջմիածնի սինոդը իրարու հետ բաղդատելով անոնց մէջ իրաւասութեան տարբերութիւն մը չի տեսներ բնաւ, և սինոդի ազդեցութեան շրջանակին մէջ կառնէ ռուսահայերը միայն, «Եկեղեցին Հայաստանեայց, որ ի Տաճկաստան, ճանաչէ զնա (զսինոդն) և մեծարէ իբրև ժողով հոգևորական ի տնօրէնութիւն հոգևոր գործոց Եկեղեցւոյն Հայաստանեայց՝ որ ի Ռուսաստան եւ եւ. (մենք կը ստորագծենք) որպէս է և մերս կեդրոնական կրօնական ժողով, որ նախագահութեամբ պատրիարքին Կ. Պօլսոյ յանձնանէ զգործս հոգևորականս Եկեղեցւոյն Հայաստանեայց որ ի Տաճկաստան» (էջ 89): Չենք գիտեր, թէ երեսփոխանական ժողովոյ սոյն յառաջբերութիւնը որքան ստուգութիւն ունի իր մէջ. միայն եթէ ճիշտ է կատարուած բաղդատութիւնը և բանաւոր, պէտք է միանգամ ընդմիշտ ընդունիլ Էջմիածնայ մէջ գերագոյն հոգևոր ժողովի մը պէտքը, ըլլայ սինոդ թէ ուրիշ անունով: Այդ երկու մասնակի և տեղական ժողովները—սինոդ և Կ. Պօլսոյ կրօն. ժողով—չեն կրնար մատակարարել հայ եկեղեցիի կրօնական և հոգևոր պէտքերը: Երկուքին ալ մասնականութիւնը և կազմութեան ձախողանքները երկու աթոռներն ալ—հայրապետականն ու պատրիարքականը—պատճառ տուած են կարգ մը կամայականութիւններու, որոնց դժբաղդ արդիւնքները կը կրէ այսօր հայ եկեղեցին: Մեր եկեղեցին հիմնական սրբագրութեան մը պէտք ունի, պէտք է միանգամ ընդմիշտ թօթափել իրմէն այն մակաբուծային տարրերը, որոնք մեր եկեղեցիին պարտադրուեցան քաղաքական դժբաղդ օրերու մէջ և օտարներու բռնութեամբ: Անոր յատկանիշը ժողովրդական-հասարակական եղած է, իր պատմական ծագումին և բարեյաջող օրերուն մէջ: Եւ եթէ երբեք այսօր հայկական եկեղեցիին բուն իսկ տոհմային մաքուր և գերազանցօրէն մարդկայնականաւետարանական կոչումը եկամուտ տարրերու տակ կը հեծէ, ոչ հոգևորը է և ոչ ալ մեռած. պզտիկ ճիգ մը բաւական է մէկդի գցել այդ եկամուտ տարրերը և այդ կոչումը, փառապանծ սկզբունքը երևան բերել, մեր եկեղեցին փրկելու համար վերահաս վտանգէ մը, որ գոյութիւն ունի ժողովրդային անտարբերութեան և հետզհետէ

Ղալագեա, (Գեօկչ. գ.,) 9 յուլիսի

Անցեալ կիրակի Իվանօվկայի պրիստաւը գիւղս եկաւ նոր տանուտէր և գիւղական նոր պաշտօնական անձինք ընտրելու համար։ Տանուտէր ընտրվեց երիտասարդ Վ. Դանիէլեանը։ Սա առաջին գրագէտ տանուտէրն է Ղալագեայում։ Մեր նախկին տանուտէրները անխտիր եղել են անգրագէտ և խաղալիք զանազան մարդկանց ձեռքում։ Դանիէլեանը յայտնի է մեզանում իբրև մի անաչառ երիտասարդ. նա վերջացրել է մեր գիւղի դպրոցը և երկար ժամանակ ծառայել է Բագուի յայտնի ֆիրմաներից մէկի գրասենեակում։ Ժողովուրդը յոյս ունի, որ կաշառքի անուն չի լսի այլ ևս, որ հին տանուտէրների արհեստն էր։ Դանիէլեանը կստանայ 350 ր. և աւել ռոճիկ տանուտէրութեան և գրագրութեան համար։ Արդէն նրա մասին հարկ եղած համախօսականը ներկայացված է պատշաճաւոր իշխանութեանն ի հաստատութիւն։

Այս տարի բերքը լաւ է, հունձը վերջանալու վրա է, խաղողի բերքի կէսը փչացաւ մայիսին տեղացող անընդհատ անձրևների պատճառով։

Այժմս գիւղական աշխատանքի ամենաթէժ ժամանակն է։ Ջը նայած դրան, ախմար մարդիկ սկսել են միմեանց տուն քանդել։

Անցեալ ամսին մեզանում կրակել են մի քանի գիւղացիների դարմանանոցներ, շատերի խոտի դէզերը, ինչպէս և կտրել են խաղողի այգիներ։ Նոյնպէս անպակաս են և տնային իրերի ու եղջիւրաւոր անասունների գողութիւնները։ Եւ ցաւալին այն է, որ այդ վնասները հասցնում են հայ հարևանները, դրկիցներն իրար բոլորովին զուր տեղը, մի ամենաչնչին վիճաբանութեան պատճառով։

Մեր մասի պրիստաւ Մանուեօոֆն իր քրոասասութեանը յանձնված ամբողջ մասը խաղաղեցրել է։ Այդպիսի անաչառ պրիստաւ մեր գաւառը խսկի տեսած չէ։ Խաղաղվել են նոյնիսկ Թուրք գիւղօրայքը, իսկ Ղալագեցիները շարունակում են իրանց վիճաբանել բարբարոսութիւնները։

Գ. ք. Ստեփանեան

ԻՆՉ ԵՂԱՒ «ՄՈՒՐԱՒԷՅՆԻԿ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողներից շատերը, Թիֆլիսում հիմնվեց «Մուրաւէյնիկ» ընկերութիւնը, որը ընտրել էր մի գեղեցիկ նպատակ՝—հրատարակել տեղական բոլոր լեզուներով գիտական գրքեր հասարակութեան ազէտ խաւերում մատչելի գնով տարածելու։ Ընկերութեան անդամները անցեալ ձմեռ ընդհանուր ժողով գումարելով գիւղատնտեսական ընկ. շինութեան մէջ, ընտրեցին հինգ հոգուց կազմված վարչութիւն և վերստուգող մասնաժողով։ Վարչութեան ընտրված անդամներից ոմանք բոլորովին չեկան նրա ժողովներին, ոմանք եկան և շուտով հրաժարվեցին գործից, մի քանիսն էլ իրանցից անկախ պատճառով ստիպված եղան նոյնպէս հեռանալու գործից։ Ինքն ըստ ինքեան հասկանալի է և յայտնի, որ մնացող փոքրամասնութիւնն էլ ոչինչ անել չը կարողացաւ և գործը մնաց երեսի վրա ընկած։ Որպէսզի այդ համակրելի գործը կարելի լինի ոտքի կանգնեցնել, հարկաւոր է, որ նա դառնայ ընդհանուրի լուրջ ուշադրութեան առարկայ։ Ես, որպէս այդ անգործունէութեան մատնված վարչութեան անդամներից մէկը, յանձանք համարելով անգործունէութեան հետ միասին նաև լռութիւնը, բարոյական պարտք եմ համարում յայտնելու ի գիտութիւն ընկերութեան անդամների և դրանով հետաքրքրվող հասարակութեան, որ ընտրված վարչութիւնը, բացի ընկերութեան կանոնադրութիւնը տպագրելուց՝ ոչնչից ոչինչ չէ շինել և ոչ էլ շինում է. հետևապէս, ինչպէս յիշեցի և վերևում, որպէսզի գործը ոտքի կանգնեցվի, անհրաժեշտ է նորից ընդհանուր ժողով գումարել և ընտրել նոր վարչութիւն, բայց ընտրել ոչ այնպիսի վարչութիւն, որն ընտրվում է ցրվելու համար, այլ այնպիսին, որը գիտենայ ընտրվել գործելու համար։

Բագրատ Մկրտումեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Ինչպէս յայտնի է ընթերցողներին, Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի դիրեկտորը պաշտօնապէս յայտնել էր իր պարկի ու կենտրոնական կայարանի ծառայողներին, որ դիրեկտոր Ֆրիդմանի միջոցով անօնիմ ընկերութեան և բանւորների միջև 1907 թուի օգոստոսի 20-ին կայացած պայմանագիրը այսուհետև կորցնում է իր ոյժը, որովհետև Ֆրիդմանի գործողութիւնները էլեքտրաքարշի վարչութիւնը համարում է իր համար անպարտադիր։ Որովհետև գործարանական օրէնսդրութեան համաձայն պայմանագրի ժամանակամիջոցը լրանում է մի քանի օրից յետոյ, բանւորները դիմեցին դիրեկցիային խնդրելով մշակել աշխատանքի նոր պայմաններ։ Դրա հետ միաժամանակ բանւորները յայտնում են դիրեկցիային, որ, միանգամայն ըմբռնելով բոլոր ձեռնարկութիւնների համար ներկայումս ստեղծված դժուարին դրութիւնը ընդհանրապէս և մասնաւորապէս էլեքտրաքարշինը, նրանք պատրաստ են ընդառաջ գնալ դիրեկցիայի առաջարկած պայմաններին, սակայն ցանկանում են, որ նոր պայմանագիրը և մշակված պայմանները ընդմիշտ և բոլորովին որոշ կերպով սահմանէին էլեքտրաքարշի դիրեկցիայի և բանւորների փոխադարձ յարաբերութիւնները։ Դիրեկտորը այժմս հաղորդել է ծառայողներին, որ գլխաւոր վարչութիւնը ոչ մի պայման չէ ուզում կապել։ Բանւորները մտադիր են դիմել նահանգապետին և աջակցութիւն խնդրել ներկայ հարցում։

Յուլիսի 11-ին Թիֆլիսի գաւառական ոստիկանութիւնը կալանաւորել է Իւգրաշեանի որդու գողանալու գործում մասնակցողներից մէկը՝ Վեճիսի գիւղացի, որ Թիֆլիսի գեներալ նահանգապետի կարգադրութեամբ աքսորվել էր Օրէնբուրգի նահանգը և այնտեղից վերադարձել էր ինքնագլուխ կերպով։

Թիֆլիսի նահանգապետի որոշման համաձայն, հայերէն լեզուով հրատարակվող «Հովիւ» շաբաթաթերթի խմբագիրը ներկայ տարվայ յունիսի 29-ի իր № 23-ում կոմս Լ. Ն. Տօլստոյի Ռուսաստանում արգելված բրօշիւրը տպագրելու համար ենթարկվել է 50 րուբլի տուգանքի, իսկ վճարելու անկարողութեան դէպքում երեք շաբաթվայ բանտարկութեան։

Ժողովրդական համալսարանների վարչութիւնը ամսիս 11-ի երեկոյեան կայանալիք ժողովին մասնակցելու էր հրաւիրել իր բոլոր սեկցիաների ներկայացուցիչներին իրանց ուսուցիչներով, խորհրդակցելու մեծերի համար բացվելիք ուսումնարանների տեսակը մշակելու։ Եկել էին սակայն ոչ բոլոր սեկցիաների ներկայացուցիչներն ու ուսուցիչները։ Ժողովականների մի մասը պնդում էր, որ բաւական չէ բանւորին գրագէտ դարձնելը, այլ հարկաւոր է տալ նրան նաև որոշ աստիճանի գիտութիւն, որի համար և պէտք է ունենալ երկրորդը— գրագիտականի շարունակութիւնը։ Նախագահը բացատրելով ընկերութեան միջոցների սղութիւնը, առաջարկում է առ այժմ բաւականանալ գրագիտական մասով, որի հետ համաձայն էր և ժողովի միւս մասը։ Որոշ եզրակացութեան գալ, սակայն, ժողովը չը կարողացաւ։ Ցանկալի էր լսել հէնց իրանց բանւորների կարծիքը լրագրութեան միջոցով։

Գիւղատնտեսներից շատերը առաջիկայ գարնանից, ցանկանալով երկրի զանազան մասերում բուսցնել գաօլեանի ցանքսեր, բերել են տալիս Մանջուրիայից սերմեր։ Հիւսիսային Կովկասի մի քանի ստանիցաներում կատարված փորձնական ցանքսերը բաւականին լաւ արդիւնքներ են տուել, որից երևում է, որ գաօլեանը կարող է աջողութեամբ բուսնել մեր երկրում։

Հաղորդում են, որ Ղարայազի փորձնական դաշտում կատարված մալօրօսական գիրկիի ցանքսը (գարնանացան ցորեն) փառաւոր հետևանքներ է տուել. մի դեսեատինի վրա, որ ցանված էր 9 փութ, ստացվել էր 172 փութ (այսինքն, սամը աւելի քան 20)։ Նոյնպիսի աջող արդիւնք են տուել նաև փորձերը շատ հասունացող ձմերուկների, որոնք աչքի են ընկնում իրանց համով. մեծութեամբ նրանք 10—12 փունտից աւելի չեն լինում և կոչվում են «Պետրովօրսկի պարծանքը»։

Սրանից մի քանի ժամանակ առաջ Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի պարկի բանւորները դիմել են դիրեկցիային՝ խնդրելով ազատել իրանց բանւոր ժամաօվի ներկայութիւնից, որի հետ նրանք՝ իր չափից դուրս անբարոյական վարմունքների համար առհասարակ և իր 15 տարեկան աղջկանը բռնաբարելու մասին արած հրապարակական խոստովանութիւնից յետոյ՝ վճռել են խզել իրանց բոլոր յարաբերութիւնները։

Թիֆլիսի ժամանակաւոր գեներալ-նահանգապետի կարգադրութեամբ Սենակի գաւառի Գագառի գիւղի բնակիչ Կոստա Շուբլաձէն և Զուգդիդի գաւառի Բրյա գիւղի բնակիչ Ամբրօսի Բագվավան, որպէս հասարակական հանգստութեան և պետական կարգապահութեան համար վնասակար անձեր, աքսորվում են Օրէնբուրգի նահանգը մինչև պատերազմական դրութեան վերջանալը Թիֆլիսում։

Յուլիսի 11-ին Անտօնեևսկայա փողոցում № 33 տանը յանկարծակի հրդեհ է առաջացել, որը շուտով հանգցրել է օգնութեան հասնող հրդեհաշէջ խումբը։ Կասկած կայ, որ հրդեհած լինեն։ Վնասները դեռ ևս պարզված չեն։

Թիֆլիսի նահանգապետը յուլիսի 11-ին տեղեկացրել է քաղաքագլխին, որ նա հնարաւոր չէ համարում թոյլ տալ ձայնաւորներ Նիկ. Աբրահամեանցին, Ռուբէն Յովհաննիսեանցին և Նիկոլայ Զ. Էլիավային լինել գործադիր ուսումնարանական մասնաժողովի անդամներ։

Թիֆլիսի մեշչանների աւագ Դանդուրօվի հրաժարականը ընդունված է նահանգապետի կողմից։ Նրան փոխարինել է իր փոխանորդ Ապրեամօվը։

Թիֆլիսի կադետների կօրպուսը այս տարի աւարտողները խմբովին կուղարկվեն օգոստոսի 22-ից բարձրագոյն դպրոցներ։

Արքունական Թատրոնի օպերայի տաղանդաւոր դիրիժօր Ի. Պ. Պալիէվը տեղ է ստացել կայսերական թատրոնների արտիստ Եակօվլեվի խմբում, որ խաղում է Նիժեգօրոդեան տօնավաճառի միջոցին Ֆիգների թատրոնում։ Այդտեղի գաստրօլները վերջանալուց յետոյ Պալիէվը ձմեռային սեզոնին կը վերադառնայ Թիֆլիս ղեկավարելու օպերային ներկայացումները։

Բօրչալուի լեռնային մասերից հաղորդում են, որ այնտեղ ցանքսերի վրա երևան են եկել մեծ քանակութեամբ հօտանդօտեան մլուկներ, որոնք անցել են հարևան Ախալքալաքի գաւառից։ Այդ մլուկները մօրեխների նման ոչնչացնում են ցանքսերը։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Յուլիսի 11-ին, առաւօտ. ժամը 6-ին, «Փարսադանեանի և ընկ.» գործարանի պահեստում, որը գտնվում է Սագաթեան կղզու վրա, Քամօյեվի տանը, ներքևի յարկի պանդոկի խոհանոցից անցկացրած ծխնելոյզ խողովակի սաստիկ տաքացումից առաջացել է հրդեհ, որը հանգցված է տնային միջոցներով։ Տանտէրը վնասվել է 400 րուբլի, Փարսադանեանի պահեստը 600 րուբլի։ Կատարվում է քննութիւն։

Յուլիսի 11-ին, ցերեկվայ ժամը 11-ին, Բազարնայա փողոցում կալանաւորված է Թելաւ քաղաքի բնակիչ 19 տարեկան Գրիգոր Բաբայեվը, որ ներկայ տարվայ յունվար ամսին Թիֆլիսի գեներալ-նահանգապետի կարգադրութեամբ արտաքսված էր գեներալ-նահանգապետութեան սահմաններից, իսկ այժմ ինքնակամ վերադարձել է Թիֆլիս։ Կալանաւորվածին յանձնել են Թիֆլիս քաղաքի I բաժնի հաշտարար դատաւորին՝ յանցաւորին պատասխանատուութեան ենթարկելու համար։

Յուլիսի 11-ին ֆրանսիական քաղաքացուհի Ժաննա Վէյ, վերադառնալով ամարանոցից Օտիի Ժիւլի բնակարանը, յայտնել է ոստիկանութեանը, որ իր բնակարանից գողացված է ոսկէ և արծաթէ իրեր 395 րուբլու արժողութեամբ։ Գանգատաւորը կասկած է յայտնել, որ գողութիւնը կատարել է նոյն բնակարանում ապրող Վերօնիկ Գեորգեանը, որին կալանաւորել են ու յանձնել քննիչին։

Յուլիսի 11-ին խուզարկու ոստիկանութիւնը կալանաւորել է Թիւրքահպատակներ Օհաննէս Ղուկասեան Միխոնեանին, որը միաժամանակ կոչվում է նաև Միսակ Խաչատրեան Մանուկեանց, Սարգիս Օհաննէսեան Նշանին, Եղիազար Սարգսեան Աբրահամեանցին և Օհան՝ նոյնը Սարօ Սարգսեանին, որոնք Սօլդատսկի բազարում Վանքի եկեղ. շինութեան մէջ «Անատօլիա» և «Մասիս» անուններով ճաշարաններ էին պահում։ Կալանաւորների վրա կասկած կայ, որ նրանք պարապվում են շանտաժներով և զէնքերի գաղտնի առևտրով։ Կալանաւորները ուղարկված են Մետեխի բանտը։

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

—

Խուզարկու ոստիկանութիւնը մօտ օրերս կալանաւորել է յայտնի Ալ. Խանդալաշվիլուն, որ պարապւում էր կողոպուտներ անելով և դրամաշորթութեամբ։ Ոստիկանական տեղեկութիւններով Խանդալաշվիլին պատկանում էր քաղաքական կուսակցութիւններից մէկին։

Յուլիսի 8-ին առաւօտեան, օրը ցերեկով Պօրօխովայա փողոցում, Մօլօկանսկայա արուարձանից վերադարձող Կուզնեցովի օղեգործարանի գործակատար Վարդան Յակովբեանի վրա են յարձակվում երկու կողոպտիչներ, մէկը ետևից բռնում է ձեռքերը, իսկ միւսը, ատրճանակը դէմ անելով, պահանջում է փողերը։ Խլելով նրա մօտ եղած 116 ր., որից 12 ր. Յակովբեանի սեփական փողերն էին, իսկ մնացեալը՝ ֆիրմայինը, կողոպտիչները անյայտանում են։

Քաղաքային վարչութեան առաջին բաժանմունքում նորերս 40 ր. ռոճիկով ծառայութիւն է ստացել վարչութեան անդամներից մէկի ազգականը, որ տեղական մի դպրոցի երրորդ դասարանի աշակերտ է։ Այդ ընդունելութիւնը տեղի է ունենում մի այնպիսի ժամանակ, երբ վարչութեան տասնեակ ծառայողները, որոնք անխիղճ կերպով դուրս են շպրտված «կադրի կըրճատելու» շնորհիւ, իրանց ընտանիքը կերակրելու համար կարօտ են մինչև իսկ մի րուբլու։

Մանթաշեան և ընկ. ֆիրմայի վարչութեան և նրա բանւորների միջև ծագած զանազան վէճերի պատճառով յուլիսի 8-ից փակված են Զաբրատի արհեստանոցի բոլոր բաժանմունքները։ Գործարանը փակված է անորոշ ժամանակով։ Անգործութեան են մատնվել 435 բանւորներ։

Սուրախանում 163 սաժ. խորութիւնից, 10 դիւյմանոց խողովակով խփել է գազէ շատրուան։ Հորը պատկանում է Կասպիյսկո-Չերնօմօրեան ընկերութեան։ Միջին թւով այդ շատրուանը խոստանում է տալ օրական 2000 պուդ գազ։

Նաւթը վաճառվում է պուդը $19^7/_8$—20 կոպէկով։

Քաղաքապետի կարգադրութեամբ, խուզարկու ոստիկանութիւնից ստացված տեղեկութիւնների հիման վրա, մի քանի օր սրանից առաջ կալանաւորված է մանրավաճառի խանութպան Իվան Գօրդէյէվիչ Պաստուխօվը, ծագումով Կամենեց-Պօդօլսկի նահանգի Նօվօուշլինսկի գաւառի գիւղացիներից։ Պաստուխօվը, ինչպէս արդէն հաստատված է, մի քանի տարիներ շարունակ պարապելիս է եղել չափազանց կեղտոտ գործերով. իր մօտ գրաւելով մանուկներին, նա այնուհետև ծանօթացնում էր նրանց Բագուի հարուստ քաղաքացիներից մի քանիսի հետ։ Բացի դրանից Պաստուխօվին մեղադրում են նաև այն բանում, որ իր գրաւած այդ կենդանի ապրանքները նա արտահանում էր Թիւրքիա և Պարսկաստան։

Հաղորդելով այդ մասին „Баку“ թերթը՝ աւելացնում է, որ դեռևս մօտ ժամանակներս հաղորդվեցին մանուկների անյայտացման մասին Բագւում. յիշատակվեց մի դէպք նոյնիսկ Բերդեանսկ քաղաքի բնակչուհի Ալէքսանդրա Եգօրօվնայի որդու՝ տեղական գիմնազիայի 3-րդ դասարանի աշակերտի մասին, որը ծնողների մօտից փախել էր Բագու, որի մասին մայրը տեղեկութիւն ստանալով դիմել էր Բագուի ոստիկանութեանը։ Յիշեալ Եգօրօվը իր նամակները տնից ստանալիս է եղել Պաստուխօվի հասցէով և երբ մօր դիմումի համաձայն ոստիկանութիւնը գալիս է Պաստուխօվի մօտ որոնելու պատանուն, նրան չեն գտնում և նա անհետ կորչում է։

Կալանաւոր Պաստուխօվը խուզարկու ոստիկանատան բաժնում հիւանդացել է և ուղարկվել հիւանդանոց, որտեղից, առողջանալուց յետոյ, կուղարկվի բանտ։

Պաստուխօվը կալանաւորվել է Սև-Քաղաքում, ուր նա մանրունքի խանութի անուան տակ պարապում էր յիշեալ գործերով։

Մինչև այդ նա երկար ժամանակ ապրում էր Բերդաթաղում և նոյնպէս պահում էր մանրունքի խանութ։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

Կօֆսայից յունիսի 20-ին հեռագրում են «Р. С.» լրագրին, որ Սլօնիմում կողոպտել են զինուորական պահեստատունը։ Ոստիկանութիւնը առ այժմ կալանաւորել է մի քանի հոգու, որոնց մօտ և գտնված են գողացված իրերի մի մասը։ Որոնումներից յետոյ գողացվածների միւս մասը գտնվել է դաշտում։

Աւետրի և արդիւնաբերական համագումարի խորհուրդը վճռել է մօտ ժամանակներս յատուկ խորհրդակցութիւն հրաւիրել՝ քննելու բանւորական կեանքը բարելաւելու վերաբերեալ մի քանի հարցեր։

Յունիսի 29-ին գիշերը Վօլգայի վրա երթևեկող «Կայսր Նիկօլայ II» շոգենաւի վրա քիչ մնաց որ մի ահագին դժբաղդութիւն տեղի ունենար, որ սպառնում էր 500 ճանապարհորդների գոյութեանը։ Շոգենաւը Սարատօվից գնում էր Կազան և ապա Նիժնի-Նօվգօրօդ։ Մի անյայտ չարագործ, նպատակ ունենալով հրդեհել շոգենաւը, մտնում է արտաքնոցը և կլէօնկան կտրելով դնում է նրա տակ լրագրական թուղթ ու վառում։ Բարեբաղդաբար կլէօնկան այրվողներից չէ եղել և թուղթը վառվելով հանգչում է առանց բռնկելու արտաքնոցի տախտակի պատերը։ Գիշերը սաստիկ քամի էր, և եթէ հրդեհը տեղի ունենար, այն ժամանակ 500 ճանապարհորդները կամ պէտք է այրվէին բոցերում և կամ պէտք է ջրասոյզ լինէին։ («К. Т.»)

«Ռուս ժող. միութեան» 12 անդամներ Դուբրօվինին տուել են մի յայտարարութիւն, որտեղ մատնանշում են բնտենդանտի վարչութեան մէջ կատարված մի շարք խոշոր գողութիւններն ու կեղծիքները։ Այդ հիման վրա Դուբրօվինի հաւաքած նիւթերը, «Б. В.» լրագրի ասելով, տալիս են այնպիսի մի հսկայական գողութիւնների պատկեր, որի առաջ կը նսեմանան ծովային և ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրութիւնների մէջ մինչև այժմ պատահած յափշտակութիւնները։ Դուբրօվինը յոյս ունի, որ այդ նիւթերի հիման վրա, որոնք կը յանձնվեն աշխաղմեանների փրակցիային, իսկ յետոյ և Պետական Դումային, մեղադրեալների նստարաններին վրա կը նստեն ինտենդանտութեան ոչ միայն ստորին պաշտօնեաները, այլև նրա գլխաւոր ղեկավարները։ («Р.»)

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Թիֆլիս, 27 յունիսի

«Մշակի» 134 №-ում պ. Կ. Ղազարեանը հարց է տալիս ինձ, որպէս երբեմն երեցփոխանի Վերայի ս. Խաչ եկեղեցու, թէ «ինչու երեցփոխանի (այսինքն իմ) ցանկութիւնը (Վերա քաղաքամասում դպրոց հիմնելը) չէ իրականանում և երեցփոխանական պաշտօնին վերապահված այլ և այլ գործերը չեն կատարվում»։

Սոյն երկտողով գալիս եմ հրապարակօրէն յայտնելու, որ ես, իրաւ, երեցփոխանական ընտրութիւնից առաջ պայման դրի ծխականների հետ,—եթէ նրանք ինձ կաջակցեն դպրոցական գործի մէջ, ես համաձայնվում էի ընտրվել. այդպէս էլ եղաւ. նրանք ոչ միայն համաձայնվեցին, այլ և շատերը ցանկութիւն յայտնեցին խոշոր գումարներ նուիրել, որոնք յայտնեցին նոյնը սրբազան առաջնորդին. ընտրեցինք հոգաբարձութիւն, առաջարկեցինք սրբազան առաջնորդին դեռ ևս 1905 թւի մնացորդները, խնդրելով հաստատել ընտրեալներին պաշտօնի մէջ, բայց պ. Կ. Ղազարեանի պէս, ես էլ ցարդ սպասում եմ, թէ ինչու մեր ընտրեալները չը հաստատվեցին։

Եկեղեցու վերանորոգութեան, կալուածքների գոյացման և ունեցած գումարների մասին, որոնց գոյութեան համար ոչ ոքին յայտնի չէր և որոնք յայտնի եղան կալուածների և եկեղեցական գումարների յետ դարձման ժամանակից—ես քանից անգամ առաջնորդին և կօնսիստօրիային դիմումներ եմ ունեցել զեկուցել և խնդրել հարկաւորը. եղել են առաջնորդարանում ժողովներ այդ առիթով՝ ծխականների, բժ. Բ. Նաւասարդեանի և իմ մասնակցութեամբ, եղել են և խոստումներ, և... սակայն այդ ամենը մնացել են այնպէս՝ ինչպէս առհասարակ լինում են մեր բոլոր եկեղեցական, դպրոցական և այլ հարցերը սրբազան և այլ հայրերի ձեռքում։

Այս այսպէս լինելով հանդերձ, այն դէպքում նամանաւանդ, երբ եկեղեցու անօրէնը իրաւօրէն երեցփոխը չէր, այլ կողմնակի մարդիկ, որոնք ինչ ուզում անում էին, ինձ մնում էր բոլորովին հեռանալ եկեղեցուց—նամանաւանդ այն պատճառով, որ ինձ շատ քիչ էր հետաքրքրում, թէ եկեղեցում մակոյկը որչափ և ինչ տեսակի մոմ պէտք է ծախէր—քանի որ դպրոցական գործը, եկեղեցու վերանորոգութեան առիթով արած դիմումները իմ միջնորդութեամբ և սրբազանին յայտնի Մակարեանների կողմից խոշոր նուիրաբերութիւնը, ոչ մի անգամ և ոչ մի դրական հետևանք չը տուեցին։

Իսկ ես առաւել քան երկու տարի է եկեղեցու մօտով իսկ չեմ անցել, որովհետև բացի վերև բերած պատճառներից և այլ պատճառ կար. դա գեներալ Ղորղանեանի ցանկութիւնն էր... Այդ քաջ յայտնի է և գործակալին։

Աստ. Երիցեան

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օլիմպիական խաղեր.—Յուլիսի 13-ին (Ն. տ.) սկսվեցին Լոնդոնում օլիմպիական խաղերը։ Սպասում են բոլոր երկրներից եկող նշանաւոր ըմբիշներին։ Տեղի կունենան այնպիսի տեսարաններ, որոնց նմանը դեռ ես ոչ մի ժամանակ և ոչ մի տեղ չէ պատահել։

Խաղերի շէնքը արտասովոր է իր մեծութեամբ և տեղաւորում է իր մէջ 91,000 հոգի, որոնցից 68,000 հոգի նստելու է, իսկ 23,000-ը կանգնելու։

Մինչև այժմ տոմսակներ բաց են թողնված 2 միլիոն արժողութեամբ։ Հանդէսները նշանակված են օրական երկու անգամ, առաւօտեան և երեկոյեան։ Հանդիսաւոր

—

...ռաւաջադիմող արդիւնաւորութեան երեսէն։ Եկեղեցին բարեկարգել անհրաժեշտ պէտք մըն է. և այդ հարցն է, որ ամենէն աւելի պէտք է ուշադրութեան առարկան դառնայ հայ եկեղեցւոյ հայրապետին։ Եկեղեցական օրէնսգրքի մը կազմութիւնը, ժամերգութեան աւելի բանաւոր մէկ կարգադրութիւնը, քահանայական աստիճանին բարձրացումն ու քահանաներու վերամուսնութիւնը և հասարակական տարրերու մասնակցութիւնը եկեղեցական վարչութեան մէջ, կրթական ծրագիրներու կազմութիւնը և անոնց արդիւնաւորումին անհրաժեշտ եղող կարևոր ձեռնարկները, խնդիրներ կան որոնցմով պիտի զբաղի նորընտիր հայրապետը։ Եկեղեցական բարեկարգութենէն կը փորձին ոմանք և վիրաւորուած կը զգան իրենց կեղծ բարեպաշտութիւնը։ Բայց անխուսափելի պէտքն է այդ բարեկարգութիւնը դարերն ու ժամանակները պէտքեր կը ստեղծեն, որոնց չենք կարող դիմադրել. անոնք իրենց գոհացումը կը պահանջեն անհրաժեշտօրէն. և առանց այլևայլի. համարձակ քայլ մը, ձախող փորձ մը դիմադրութեան՝ ուժգնապէս պիտի խախտէր հիմքը այն հաստատութեան, որ հայ ժողովուրդին կրօն-ընկերական կեանքին իբրև փարիսխ կը ծառայէ։

«Այսօր շատ տեղեր,—կըսէ Հէյնս,—զարգացեալ երիտասարդութեան՝ եկեղեցիի և կրօնի հանդէպ ցոյց տուած անտարբեր և նոյնիսկ թշնամի դիրք բուն պատճառը փնտռելու ենք ժամանակիս գիտական ոգւոյն տրամադրօրէն հակառակ կարգ մը հնացած դաւանանքներու, և աստուածաբանական տեսութիւններու եկեղեցական հեղինակութեանց կողմէ անփոփոխ պահպանման մէկտանդ ջանքին մէջ։ Ճշմարտութիւնը և գիտցուած ամբողջ ճշմարտութիւնը անկեղծօրէն ժողովուրդին պարզելու ընթացքը կրնայ ժամանակաւորապէս վնասել եկեղեցական շահերու, կրնայ ծերերու և պահպանողական տարրերու հակառակութիւնը գրգռել, կրնայ երևութապէս տկարացնել կրօնական ջերմեռանդութիւնը, բայց վերջապէս ան է, որ պիտի հաստատէ եկեղեցին, ժամանակի բոլոր քաջերէն ազդեցութեանց դէմ, ան է, որ աղբիւրը պիտի դառնայ կրօնական խորագոյն կեանքի մը, ան է, որ ընկերական վերնագոյն ոյժերն ու ճիգերը պիտի բերէ լծակէ Քրիստոսի Թագաւորութեան տարածման վեհ գործին, և ան է, որ պիտի փրկէ անհաստ ու ընկերութիւնը»։

Եւ այս անհրաժեշտ բարեկարգութիւնը նորութիւն մը չէ որ պիտի բերէ հայ եկեղեցին։ Հինը, պատմական հինը, իր ծագման օրերն ունի ամեն յարմարութիւն այդ պահանջուած բարեկարգութիւնը պարզելու աշխարհին, բաւական է որ քիչ մը յարմարել գիտնանք ժամանակի պահանջներուն, և քիչ մը քաջութիւն՝ սխալմամբ մերը նկատուած օտարամուտ տարրերը զանազանելու և զանոնք արտաքսելու մեր եկեղեցիէն։

Կղերականութեամբ դաստիարակուած միտք մը, ուսկից է Օրմանեան, անհաշտ հակառակորդը պիտի մնայ այդ կենսական պահանջներուն, ուրկէ վերջ այլևս պէտք է ջուրին տալ հայոց ընդհ. հայրապետութիւնը։

(Թուրքիա) Սիսակ

քացման օրը, յուլիսի 13-ին, ներկայ պիտի լինեն Թագաւորն ու Թագուհին։

Ֆրանսիական կառավարութիւնը օլիմպիական խաղեր կազմակերպելու նպատակով նուիրում է 680 փունտ ստերլինգ։

Ընդհանրապէս անգլօ-ֆրանսիական համակրանքը առաջվայ պէս օրըստօրէ ծաղկում է։ «Ալհամբրա» թատրօնում կազմվում է «Les deux Drapeaux»-ն, ուր մարսելիէզայի նուագածութեամբ և հանդիսականների բուռն ծափահարութեամբ Ֆրանսիան և Անգլիան պատկերացնող բալերինաները երբեմն սրտաշարժ կերպով համբուրվում են, երբեմն միասին «մատչիշ», «կանկան», և «danse Anglo-Française» են պարում։

(«В. В.»)

—

Օրիգինալ ընկերութիւն.—Լոնդոնում կազմվել է մօտ ժամանակներս ողջ մարդկանց թաղման դէպքերի առաջն առնող ընկերութեան տարեկան նիստը։ Բժիշկ Գեդվին, արտասանելով մի ճառ, յայտնել է, որ իր ամբողջ պրակտիկայի ընթացքում երևան է հանել ողջ մարդկանց թաղման ոչ պակաս քան 100 դէպք և ոչ պակաս քան 290 դէպք, երբ այդպիսի թաղում տեղի չէ ունեցել միայն շնորհիւ բաղդաւոր դիպուածի։

—

Կօրսետ վայրենիների մօտ.—Գերմանացի հնօկս ճանապարհորդը մօտ ժամանակներս վերադառնալով Ամերիկայի իր ճանապարհորդութիւնից՝ պատմում է Բրազիլիայի հնդկական բորորօ ցեղի մի քանի հետաքրքրաշարժ սովորութիւնների մասին։ Այդ ցեղի գեղեցիկ սեռը հագնում է ծառի կեղևներից պատրաստված կօրսետներ, որոնցով սեղմում է նա իր մարմինը։ Կօրսետի ձևը զանազան տեսակ է լինում և կախված է ֆանտազիայից ու կօկետութիւնից։ Կրում են նաև ուրիշ զարդարանքներ։ Աղջիկներից ոմանք, օրինակ, ուսերին ու ոտներին խիտ կերպով կպցնում են փետուրներ։ Պառաւ կանայք կօրսետներ չեն հագնում։ Իսկ երբ նրան հանում են երիտասարդ կնոջ վրայից, դա արդէն համարվում է ամենածանր պատիժներից մէկը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

ԱՒՍՏՐԻԱ

Համասլաւօնականութեան զարգացումը.—Պրագայում բացված սլաւօնական համագումարի առիթով յայտնի հրապարակախօս կոմս Վօզինսկին զետեղել է «Narodni Listy» լրագրում մի յօդուած ռուս-լեհական միացման մասին։

Այդ միացումը, որ անյետաձգելի անհրաժեշտութիւն է հանդիսանում սլաւօնականութեան պատմական նպատակների իրագործման համար, ֆրանս-ռուսական միութիւնը դարձնում է անխզելի և կը նուիրէ Անգլիային ու Իտալիային աւելի ևս սերտ կերպով յարելու այդ միութեան, Գերմանիային իր արտաքին ձգտումների մէջ ուժասպառ անելու համար։

Պան գերմանական վտանգը, հեղինակի անելով, աւելի ևս լուրջ է, քան դեղին վտանգը, որի մասին անչափ շատ են խօսում, աշխատելով հիպնօսացնել նրանով կոյրերին։ Գերմանիան այդ աղմուկի ներքոյ աշխատում է տիրանալ սլաւօնական հողերին, հետևելով իր անյագ ձգտումներին դէպի Արևելք («Drang nach Osten»)։

Ռուս-լեհական միացումը ինքնըստինքեան կը կազմի սլաւօնական մի մեծ միութիւն ընդդէմ պան-գերմանիզմի. այդ պատճառով ռուսները պարտաւոր են ձեռք մեկնել իրանց լեհ եղբայրներին և ապահովել նրանց համար իրանց մօտ այն բոլորը, ինչ որ անհրաժեշտ է կրթութեան և արդարադատութեան տեսակէտից։

Լեհերը իրանց կողմից պէտք է վստահութեամբ և յոյսով վերաբերվեն դէպի ռուսները, իբրև միակ հաւատարիմ պաշտպանի իրանց արևմտեան հակառակորդների դէմ կռիւ մղելու։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ.

—

11 յուլիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Յուլիսի 11-ին երկու անյայտ անգործներ դիմակներով մտնելով անգործների կօմիտէտի նախկին գանձապահ Զուրկօվի բնակարանը՝ սպանեցին նրան և նրա պառաւ մօրը։ Զուրկօվը այս օրերս յայտնեց, որ իրանից գողացել են 3000 ր. կօմիտէտի փողերից։ Բանւորները կասկածում են, որ նա թագցրել է փողերը։

ԿԻԵՎ։ Քաղաքն այցելեցին մի խումբ էկսկուրսանտներ Գալիցիայից, որոնք եկել են տոհմադրապէս ծանօթանալու ռուսական Ուկրայինայի հետ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Թագաւոր Կայսրը և Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդորօվնան Թագաժառանգ Ցեսարևիչի և Օգոստափառ աղջիկների հետ բարեհաճեցին ճանապարհ ընկնել «Շտանդարտ» կայսերական զբօսանաւով Ֆիննական ծոցում լողալու համար։

ՍԻՄՖԵՐՕՊՕԼ։ Նահանգի կառավարչի կարգադրութեամբ գրաւված են «Южн. Вѣд.» լրագրի համարները, Տօլստօյի մահվան պատիժների մասին «Չեմ կարող լռել» յօդուածը տպելու համար։

ՆԻԿՕԼԱԵՎ։ Ժամանեց առևտրի մինիստրը։

ԿԱՆԴԻՐՇՏԷԳ (Շվէյցարիա)։ Յուլիսի 11-ին տաւուտեան լէրչէրգեան տունելը անցկացնելու համար աշխատանքների ժամանակ փլուածք առաջացաւ դինամիտային փամփուշտների պայթելու պատճառով։ Ասում են, որ 20 մարդ է սպանվել. վիրաւորվածներ շատ կան։

ՍԻԴՆԷՅ։ Երկաթուղիական ծառայողների գործադուլի պատճառով բոլոր գծերի վրա ընկած են ծառայողների թողած վագօնները։ Փողոցներում ընդհարումներ տեղի ունեցան։ Զօրաբաժինները պտտում են փողոցներում։ Հեծելազօրքը յարձակում գործեց ցուցարարների խմբի վրա, որը յետ քաշվեց, քարերով սպառնալով զօրքերին։

ԲՕՄԲԷՅ։ Գործարանների մեծամասնութեան բանւորները գործադուլ արին։ Մի քանի հազար գործադուլ անողներից բաղկացած ամբոխ յարձակվեց եւրոպական երկու ոստիկանական օֆիցէրների վրա, որոնք աշխատում էին ցրել խռովարարներին։ Բրիտանական հետևակ զօրքը համազարկ տուեց, որից մէկ բանւոր սպանվեց, վեցը վիրաւորվեցին։ Գործադուլ են արել իրանց համակրութիւնը արտայայտելու համար կալանաւորված Տիլակին, որը իր բորբոքող յօդուածների համար դատապարտված է աքսորի վեց տարով։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

—

Արիստակէս Առաքելեանին.—Ձեր անունով սխալմամբ մեզ են բերել մի նամակ. եկէք և ստացէք։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։

Կ. Մ. ՋԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։

Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ծաղկահատ.։

Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.։

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Ի. ՇՉԵՐԲԻՆԱ—1½—2 ժ. մանկաբարձութեան։

Գ. Յ. ԳՈՒՐԳԷՆՕՎ—12—12½ ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։

ՑԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ա. Յ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ—6—7 ժ. վիրաբուժ., վեներական, միզասեռ և մորթու հ.

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունելութիւնն ամեն օր
Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7
Վելեամինօվսկայա փողոց № 8.
(և. հ. չ.) 100—89

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

Ընդունում է

ներքին եւ ջղային

հիւանդութիւն ունեցողներին

Պեատիգօրսկում, Վերխի բուլվար № 14, տ. իշխ. Գիրէյի. Пятигорскъ, Верхній бульваръ, д. кн. Гирей. 30—25

ԲԺԻՇԿ

Ա. ՍԱՐԳՍԵԱՆՑ

Ընդունում է ամենայն օր բացի կիրակի և տօն օրերից, երեկոյեան ժամը 6—7 ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ։
Великокняжеская № 69. (օ. մ.) 6—5

Մեղրիի երկսեռ դպրոցի համար

հարկաւոր են

ԵՐԿՈՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ

հայոց լեզուի և հայերէն դասաւանդվող առարկաների, և

ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

ռուսաց լեզուի համար

Պայմանների մասին տեղեկանալ «Մշակի» խմբագրատանը Լ. Դանիէլեանից, կամ դիմել դպրոցի հոգաբարձու Գէորգ Իսրայէլեանցին՝ черезъ Ордубатъ. сел. Мегри.
(չ. կ. հ.) 3—2

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅ

ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ

որոնցից մէկը աւարտել է Թիֆլիսի օրիորդաց գիմնազիայի 8-րդ դասարանը և միւսը բունել է ուսումնարանական շրջանում ցէնզի քննութիւն հայերէնի և թւաբանութեան մասնագիտութիւնից՝ որոնում են համապատասխան պաշտօններ հայոց դպրոցներում։ Կարող են գնալ գաւառներ եւս։ Պայմանների մասին դիմել «Մշակի» խմբագրատան։
(կ. հ.կ.) 3—1

ԿԱԽ-աւանի

Հայոց միդասեան երկսեռ խառը դպր. համար

հարկաւոր են

մի փորձված աւագ-ուսուցիչ ճեմարան կամ Ներսիսեան դպրոց աւարտած և մի վարժուհի ուսուցչութեան և ձեռագործութեան վկայականներով. Նրանք պէտք է լինեն ամուսիններ կամ քոյր ու եղբայր։

Ցանկացողները կարող են դիմել պայմանների մասին մինչև օգոստոսի 10 ը հետևեալ հասցէով՝ Сел. Кахи. Закатальс. окр., Ктитору армянской церкви Карапету Гарибужаняецъ. (կ. հ. կ) 3—1

Զգուշացէք կեղծումներից

ԲՕՐՆՕ-ՏԻՄՕԼԵԱՆ ՍԱՊՕՆ

Գ. Ֆ. ԻՒՐԳԵՆՍԻ

Պեպիների, սևութեան, դեղին բծերի, պզուկների և պտուկների դէմ։ Աննուշահոտ տուալէտային սապօն բարձր արժանաւորութեան։ Ծախվում է ամեն տեղ 1 կտորը 50 կոպ., ½ կտորը 30 կոպ.։ Ոսկէ մեդալ, Լօնդօն, 1893 թւի համար։ Գլխաւոր պահեստը Գ. Ֆ. Իւրգենսի մօտ, Մոսկվայում։
(14,29) 25—17

Լոյս տեսաւ

խաչատուր խաչատրեանի

Ծիծաղաբեր

Հայրիկ, Պարոնեան, Պըլը-Պուղի, Գոշ Մխիթար, Դանտէ, Լաֆօնթէն, Եղոպոս, Ոզոմպիանոս, Մոլլա Նասր-Էդդին, Կրիլօվ, Բալակիրեվ և ուրիշ ազգային ու օտար զուարճախօսներ։

182 ԸՆՏԻՐ զուարճախօսութիւն-անեկդոտներ, 112 երես։

ԳԻՆՆ Է 20 ԿՈՊԷԿ

Դիմել բոլոր գրավաճառներին։ Ինձանից գումարով գնողներին 20% զեղջ և ճանապարհածախսն իմ հաշւին։ Ցանկացողները կարող են դիմել՝ Тифлисъ, Хачатуру Хачатріанъ, 9 уч. Лысогорскій пер. № 10.
(չ. ու. կ.) 8—5

Պահանջեցէք իսկական պղդային ջրեր

Մ. ԼԱԳԻՁԷԻ եւ ԸՆԿ.

կատարելագործված գործարանի

Հոտը եւ անուշահոտութիւնը զերազանց

Գործարանին կից դէկօրատիվ բուսականութեամբ գեղեցիկ զարդարված տէրրասա, ուր կարելի է խմել սառույցի նման սառը ջուր։ Գործարանը գտնվում է Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա, Մանթաշեանի տանը։

Տէլէֆօն գործարանի № 411.
(հ. կ.) 10—6

Ղարաքիլիսեցի

Յարութիւն Յովհաննիսեանը խնդրում է բարեհար անձանց՝ որդեգրել իր չորս տարեկան մայրազուրկ տղային։

Հասցէ՝ Сіонс. ул., каравансарай Манташева, дворникъ Сарибекъ Онановъ.
(չ. կ. ե.) 3—2

ԲԺԻՇԿ

Ա. Միխիթարեանց

Անցեալ տարիների նման ընդունում է հիւանդներին վեներական և մորթու ցաւերով Կիսլօվօդսկում, հիւրանոց «Ռոսսիա»։
(ա. օ.) 100—82

ԹՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

հայոց դպրոցների համար

ԱՐ. ՍՊԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

ԼՈՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ

Մոսկվայի ուսուցիչների ժողովածուները I, II, III, IV տարիների համար և Շապօշնիկովի ու Վալցօվի ժողովածուները V և VI տարիների համար փոխադրած և յարմարեցրած հայոց դպրոցների ծրագիրներին։

1. Թւաբանական խնդիրներ եւ օրինակներ	I տարվ.	դասընթ.	առանձ.	գրքոյ. գ. է		12 կ.
2. » »	» Ա. պ.	I և II տ.	դասընթ.	միասին	Գ. տպ. »	30 կ.
3. » »	» Բ. պ.	III տ.	դասընթ.		Գ. տպ. »	30 կ.
4. » »	» Գ. պ.	IV տ.	դասընթ.		Բ. տպ. »	30 կ.
5. » »	» Դ. պ.	V տ.	դասընթ.			40 կ.
6. » »	» Ե. պ.	VI տ.	դասընթ.			50 կ.

7. Ձեռնարկ բւաբանութեան հայոց դպրոցների համար 50 կ.

Գումարով գնողներին բաւարար զեղջ։

Դիմել Թիֆլիս՝ Абасъ Абадская площадь Артему Спарапетяну և կամ «ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ» գրախանութը Тифлисъ, книжный магазинъ „Гуттенбергъ“. և այլ գրախանութներին։
(օ. մ.) 6—3

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

Լիակատար բժշկութիւն ՍԻՖԻԼԻՍԻ և նրա հետևանքների

Ի. Ավրախովի ԵՂԱՆԱԿՈՎ

Որպէս բժշկվել սիֆիլիսից բոլոր շրջաններում և ձևերում նրա հետևանքներից, այսինքն կաթուածներ, տարէս, ոսկրացաւ, բծեր, վէրքեր և այլն, նոյնպէս խոցաւ և էկզէմա։

Բժշկութիւն առանց սնդիկի և յօդի անվնաս բուսական բալզամով։

Կատարեալ բժշկութիւն 2—4 շաբաթում առանց վերադարձների։ Բրօշիւրը ուղարկվում է երեք 7 կօպէկանոց մարկաներ ուղարկելուց։ Շատ կան նօտարով վաւերացրած շնորհակալութիւններ և բժիշկների վկայականներ։

Հեղինակի մօտ կարելի է ստանալ ձրի՝ С.-Петербургъ, Колокольная ул., № 11, собств. домъ.

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԲԱԼԶԱՄ ծախվում է միմիայն Դ. ԱՎՐԱԽՕՎԻ մօտ СПБ. Колокольная ул., № 11,

ՍԻՖԻԼԻՍԻ

(հ. կ.)

ՆԿԱՐԻՉ Բ. ՃԷՊԷՅԵԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԻ, ԽԱՉՎԱՌՆԵՐԻ, ԽԱՉԿԱԼՆԵՐԻ և ՈՍԿԵՋՕԾԵԼՕՒ

արհեստանոցը առայժմս Թիֆլիսից տեղափոխված է Ստաւրօպօլ, որտեղ առաջվայ պէս ընդունվում են

ՄԻՄԻԱՅՆ ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ

ՁՈՒԽՆԻՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՒՄ Է ԱՊԱՌԻԿ

Պատուէրները կատարվում են

Ընտիր Հայկական ճաշակով

Ցուցակը և պայմանները ուղարկվում են ձրի։

Դիմել՝ Ставрополь н|К., Барятинская № 31. Б. Джебеянцъ.
(չ. ու. կ.) 5—2

ԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԻ

ԿՕՃԿԵՂԷՆ

Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՄԵԽԱՆԻԿ. ԱՐԴՒՒՆԱԲ. ԸՆԿ.

Ամեն տեսակ մօդային ձևերի. գտնվում է բոլոր յայտնի մագազիններում։

ФАБРИЧНОЕ КЛЕЙМО
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

Իսկականը այս կլէյմօն ունի իր վրա։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ
ՄՕՍԿՎԱՅՈՒՄ
ՌԻԳԱՅՈՒՄ
ԿԻԵՎՈՒՄ

ԽԱՐԿՕՎՈՒՄ
ՕԴԵՍՍԱՅՈՒՄ
ՌՕՍՏՕՎՈՒՄ Դ/Վ
ԿԱԶԱՆՈՒՄ

ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳՈՒՄ
ԻՐԿՈՒՏՍԿՈՒՄ
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ
ՏԱՇԿԵՆՏՈՒՄ

Նիժէգորոդեան տօնավաճառում

Իրբիտեան տօնավաճառում

ԳՈՒՄԱՐՈՎ ՎԱՃԱՌՔԸ

կատարում է

„ԼԷՕՊՕԼԴ ՆԵՑՇԵԼԼԵՐ“

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ ԳՏՆՎՈՒՄ Է ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎՐԱ.

ԱՅՏԵՂ ԿԱՅ ՊԱՀԵՍՏ ԿԱՇՈՒԵՂԷՆԻ Ռուսական և արտասահմանեան արդիւնաբերութեան

ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐԻ Ռուս-ամերիկական ռետին. մանուֆակտուրային ընկերութեան

Կրեմ եւ Ապրետուրա կօշկեղէնի համար

Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՄԵԽ. ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ԸՆԿԵՐ. (հ. կ.) 100—42

Типографія „Экономія“ Ав. Мугдусіаконова съ С-ми Большая Ванкская ул. № 3.